

DE OORLOG, 10 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27904]

[Donderdag 10 December 1914]

Inhoudsopgave 10 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27904]	1
DE OORLOG	2
Op Zee.	2
Een zwaar Duitsch verlies.	2
Op het Westelijk oorlogstooneel.	3
Fransch communiqué.	3
Officieele Duitsche berichten.	3
Officieele Fransche berichten.	3
Beschieting van de Belgische kust.	4
Tusschen Nieuwpoort en Dixmuiden.	4
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	4
Officieele Duitsche berichten.	4
Een Duitsch oordeel over de Russen.	4
De ontruiming van Lodz.	5
De Russische tegenslag.	5
DUITSCHLAND.	5
De militaire en politieke situatie.	5
Het Duitsche opperbevel.	8
Geen schepen te koop.	8
De verklaring van Karl Liebknecht.	8
BELGIË.	9
De neutraliteit van België.	9
De toestand in België.	10
RUSLAND.	10
De schilderijen uit het Ossolinskimuseum.	10
ENGELAND.	10
Landverraad.	10
Servië.	10
De Oostenrijkers in Servië.	10
JAPAN.	11
Wat gebeurt er met Kiautsjau?	11
ZUID-AFRIKA.	11
Nederland en de oorlog.	11
Belgische geïnterneerden.	11
Voorziening in levensmiddelen in Belgische grensgemeenten.	11
Doorvoer van aardappelen naar Zwitserland.	12
Personeel S. S. en de mobilisatie.	12
Uitvoer van graan uit Engeland.	12
De arrestatie van mr. van Rossem.	12
Beheer van Belgische Staatsspoorwegen, Posterijen, Telegraphen en Telephonen.	12
Stroozakken voor de soldaten.	12
De ontvloden officieren.	13
Amsterdam en de oorlog.	13
Belgische vluchtelingen.	13
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	13
Hongaarsche berichten.	13
ENGELAND.	13
Hoogverraad.	13
VEREENIGDE STATEN.	13
Amerikaansche bescherming der neutralen.	13
TURKIJE.	13
Turksche adhaesie.	13
Het vluchtelingenkamp te Nunspeet.	13
Posterijen en Telegrafie.	18
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27904]	18
BERICHT.	18
DE OORLOG	18
De algemeene toestand.	18
Op het Westelijk oorlogstooneel.	20
Avondrapport.	20

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

De strijd aan de Yser.	20
Een Belgisch vlieger aan het werk.	20
Veurne beschoten.	20
Een charge van de "chasseurs d'Afrique".	20
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	22
Over het ijs.	22
Russische berichten.	22
Het bombardement van Lowitsj.	22
Lodz.	22
Op het Zuide[l]ijk oorlogstooneel.	22
Overwinning van Servië.	22
De bezetting van Belgrado.	22
Op Zee.	23
Mijnen in de Zwarte Zee.	23
In de Zwarte Zee.	23
De strijd bij de Falklandeilanden.	23
BELGIË.	23
Een uitdaging.	23
DUITSCHLAND.	23
Kerstvrede.	23
Duitschland en Turkije.	23
ENGELAND.	24
Een hoogverraadsproces.	24
In Tweestroomland.	24
De bezetting van Togo.	24
Giften van de koloniën.	24
Duitse hoogleraren in Canada.	25
FRANKRIJK.	25
De Côte d'Azur in oorlogstijd. II.	25
Het Parlement.	27
RUSLAND.	27
De Tsaar te Tiflis.	27
SERVIË.	27
Servische oorlogsellende.	27
ZUID-AFRIKA.	27
De burgeroorlog.	27
Beyers gevallen.	28
VEREENIGDE STATEN.	29
De Boodschap van president Wilson.	29
Over mijnen en het mijnengevaar. I.	30
BINNENLAND.	32
De Belgen in ons land.	32
NEDERLAND en de oorlog.	33
Een Engelschman over de Belgische vluchtelingen.	33
Streng censuur.	34
Op het Westelijk oorlogstooneel.	34
Een Duitsch offensief hij Dixmuiden.	34
TURKIJE.	34
Aan de Russisch-Turksche grens.	34
ZUID-AFRIKA.	34
Een rapport van Botha.	34

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

10

Duitsche kruisers gezonken. — Een Belgische verklaring Nopens de neutraliteit. — Het Duitse opperbevel. — De ontruiming van Lodz. — Verklaring van Karl Liebknecht.

Op Zee.

Een zwaar Duitsch verlies.

15

LONDEN, 9 December. (Reuter.) Officieel wordt bekend gemaakt: De Duitse kruisers "Scharnhorst", "Gneisenau", en "Leipzig" zijn tot zinken gebracht op de hoogte der Falkland-eilanden.

Dit zijn drie van het vier schepen tellende Duitse eskader, dat slag leverde in den Stillen Oceaan, op de hoogte van Chili, waarbij de Engelsche oorlogsschepen "Monmouth", "Glasgow" en "Good Hope" ten gronde gingen. In ons ochtendblad van ?

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

- 20 Maandag hebben wij het uitvoerig verslag van den berichtgever van het "Berl. Tagebl." over dit gevecht opgenomen. Hier ? behoeft dus niet meer in bijzonderheden twe worden herinnerd.
- Het Deutsche eskader telde nog twee kruisers de "Dresden" en de "Nürnberg", die in het telegram niet worden genoemd.
- 25 De kruisers "Scharnhorst" en "Gneisenau" hebben ieder een waterverplaatsing van 11.600 ton. Zij zijn in 1906 van stapel geloopt en bewapend met acht kanonnen van 21 c.M., zes van 15 en achttien van ? c.M. De snelheid was 24 knoop.
- De kleine kruiser "Leipzig" had een waterverplaatsing van even 3200 ton, een snelheid van 24 knoop. De bewapening bestond uit een dozijn kanonnen van 10 c.M.
- 30 De Falkland-eilanden liggen in het zuidelijk deel van den Atlantischen Oceaan, ongeveer 60 graden W.L. en 52 graden Z.B.
- De Deutsche schepen zijn Kaap Hoorn omvaren mogelijk met de bedoeling deze Britsche bezittingen te bestoken.)
- 35 LONDEN, 9 Dec. (Reuter.) Het Deutsche eskader onder bevel van admiraal Frederick Sturdee bemerkte 8 December ? acht in den morgen nabij de Falkland-eilanden de kruisers "Scharnhorst", "Gneisenau" en "Leipzig". In den loop van het gevecht, dat door de "Scharnhorst" die de vlag in top had van admiraal Von Spee, werd begonnen, werden de "Gneisenau" en de "Leipzig" tot zinken gebracht. De "Dresden" en de
- 40 "Nürnberg" namen de vlucht en worden vervolgd. Twee kolenschepen zijn buit gemaakt. De Engelsche verliezen zijn zeer gering. Vele overlevenden van de "Leipzig" en de "Gneisenau" werden opgepikt.
- (Volgens deze lezing zou dus de "Scharnhorst" niet mee verloren zijn.)
- 45 **Op het Westelijk oorlogstooneel.**
Fransch communiqué.
- PARIJS, 9 December. (Reuter.) Officieel wordt bekend gemaakt: Van de zee ? de Lijs duren de artillerie-duels voort.
- Aan de Aisne eveneens; wij bleven in het voordeel.
- 50 In Argonne maakten artillerie en cavalerie flinke vorderingen, zij namen verschillende loopgraven. De vijand deed een loopgraaf door mijnen springen.
- Onze artillerie aan de Maashoogten had de overhand over die van den vijand. Hier in het Argonne-gebied maakten wij vorderingen over de geheele lijn.
- Van het Russische front wordt bericht, dat de Deutsche aanvallen zijn afgewezen. Lodz
- 55 is ontruimd om strategische redenen.
- In Galicië hebben de Oostenrijkers, blijkbaar versterkt door Deutsche troepen, het offensief tegen den Russischen linkervleugel hervat.
- Officieele Deutsche berichten.**
- 60 BERLIJN, 9 Dec. (W. B.) Officieel wordt uit het groote hoofdkwartier gemeld: Westelijk van Reims moest de hoeve la ?cherie - hoewel er de Roode Kruis-vlag op stond - door onze troepen worden in brand geschoten, wijl door een fotografie opgenomen uit een vliegtuig, zonder twijfel was vastgesteld, dat dicht achter de hoeve een Fransche zware batterij verborgen was.
- 65 De Fransche aanvallen tegen Souain en tegen de plaatsjes Varennes en Vauquoia, aan den oostelijken rand van het Argonnenwoud, werden onder zware verliezen voor de aanvallers afgeslagen.
- In het Argonnenwoud zelf werd op verschillende plaatsen terrein gewonnen, waarbij een aantal gevangenen werden gemaakt.
- 70 Bij de gisteren gemelde gevechten ten noorden van Nancy leden de Franschen ernstige verliezen. Onze verliezen waren betrekkelijk gering.
- Officieele Fransche berichten.**
- De Fransche legatie deelt heden omtrent de krijgsverrichtingen het volgende mede:
- 75 Gedurende den 7en dezer heeft de vijand zich actiever getoond dan de vorigen dag. In de streek van de Yser en in de omstreken van Yperen heeft hij vooral Oost-Duinkerken gebombardeerd, een plaats op ? K.M. ten westen van Nieuwpoort en het oostelijk gedeelte van Yperen. Onze artillerie heeft met succes het vuur beantwoord.
- In de streek van Atrecht hebben wij ons door een schitterenden aanval meester gemaakt van Vermelles en van Rutoire. Vermelles was sedert ongeveer twee maanden het tooneel van eenen hardnekkigen strijd. Het bezetten van Vermelles, voltooid door de bezetting van Rutoire en door een voortschrijdenden aanval tegen de loopgraven tusschen Vermelles en het kanaal van La Bassée, heeft een wezenlijk belang voor het vervolg der krijgsverrichtingen.
- 80 In de streek van de Aisne kwamen eenige artilleriegevechten voor. Onze zware

artillerie heeft verschillende vijandelijke groepen verspreid. Reims is niet gebombardeerd. Een vliegtuig heeft er drie bommen geworpen, die alleen materiele schade hebben aangericht.

In het bosch van La Grurie blijven wij vooruitgaan.

90

Beschiëting van de Belgische kust.

SLUIS, 9 Dec. (Eigen bericht.) Gisteren heeft een heftige beschieting plaats gehad van de Belgische kust door de vloot der bondgenooten. Daar de kruisers eenige kilometers van de kust verwijderd waren teekenden de rompen zich slechts vaag af tegen den horizont. Alleen de vuurstralen bij de losbrandingen duiden de ligplaats der schepen aan. Het moorddadige vuur scheen gericht op de vooruitgeschoven linies en had blijkbaar ten doel een voorwaartsche beweging van de Duitschers in de richting Nieuwpoort te beletten want, niettegenstaande sommigen melding maken van gevechten ten zuidoosten van Nieuwpoort en vooral bij Oost-Duinkerken, kunnen wij die berichten slechts aanvaarden onder het grootste voorbehoud. Gedurende de beschieting kon men te Cadzand tegen drie uur een flotilje van drie torpedobootjagers een verkenningstocht zien doen naar Zeebrugge. De schepen verdwenen achter de pier. Geen enkel kanonschot werd op die hoogte gelost.

95

100

105

Tusschen Nieuwpoort en Dixmuiden.

Aan een brief, die de "Daily Telegraph" van het front ontving, ontleenen wij enkele beschrijvingen:

Toen onze batterij positie nam in een boomgaard – schrijft een officier – was het eerste dat de commandant ontdekte, toen hij de nieuwe stelling bij het heldere maanlicht inspecteerde, een rijtje van vijf versche graven, waarop eenvoudige houten kruisjes stonden.

110

Het opschrift duidde aan, dat hier vijf Fransche artilleristen lagen, 22, 24, 25, 21 en 26 jaar oud, alle "mort pour la patrie". Tot voor enkele dagen was hier een Fransche batterij in stelling geweest.

115

"Zoo, zoo" – riep onze commandant, – "dat is een plezierig welkom."

Een voor een kwamen de mannen naderbij om de graven te zien, hunne petten in de hand; sommige knielden neer, en prevelden een kort gebed voor hunne wapenbroeders Tan gisteren. Het was een treurig en fantastisch gezicht, die donkere gestalten, in het maanlicht gekniëld om de grafheuveltjes.

120

Maar spoedig was er werk genoeg; de loopgraven moesten gemaakt worden. De dooden waren spoedig vergeten.

Tot 10 uur gisteravond hielden de Duitschers ons met hun 21-ers bezig; zij vuurden 15-maal op het dorp en op de kerk, waardoor een vijftig burgers getroffen werden. Wij konden den vlam van het Deutsche geschut duidelijk zien; de slag kwam pas 32 à 35 seconden later tot ons. Dan, een seconde of twee later, kwam het gerucht van het gierende projectiel. Het is – wanneer zulk een 21 c.M. projectiel nadert – alsof een spoortrein door de lucht nadert, om dan remmende en knarsende dichterbij te komen. Wij berekenden dat het Deutsche geschut op een afstand van 10 of 12 K.M. van ons af stond.

130

De nieuwe zware vliegtuigverniers van Krupp zijn te Westende, nabij Lombaertzijde opgesteld; een Belgische vlieger, luitenant Jacquet, werd er onlangs bijna het slachtoffer van. Hij vloog een 800 à 900 meter hoog, toen wij hem plotseling omringd zagen door talloze wolkjes... de machine richtte den neus omhoog, en steeg, steeg aldoor hooger, tot hij buiten het bereik der granaten was.

135

Als er een vliegmaschine te zien is, dan kijkt iedereen direct wat er gebeuren gaat, en de mannen zitten er achterheen als honden achter het haas.

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

140

Officieele Deutsche berichten.

BERLIJN, 9 Dec. (W. B.) Officieel wordt uit het groote hoofdkwartier gemeld: Uit Oost-Pruisen zijn geen nieuwe berichten ontvangen.

In Noord-Polen hebben onze troepen nauwe voeling met de Russen, die in sterk bevestigde stellingen ten oosten van de Miazga stand houden.

145

Om Lowitsj wordt de strijd voortgezet.

In Zuid-Polen grepen de Oostenrijksch-Hongaarsche troepen, met de onze vereenigd, opnieuw en met succes de Russen aan.

Een Duitsch oordeel over de Russen.

150

De "Voss. Ztg." bevat een brief van een vice-feldwebel, die met een landweeregiment op het oostelijk oorlogsterrein is. Deze schrijft daarin over de Russen:

155 "Heden stond ons regiment negen uur lang in een zwaar infanterie- en artillerievuur; het was ontzettend. Een geweervuur, zooals wij nog niet beleefd hebben, hagelde op ons. Verschillende malen hebben wij gestormd, en na heftigen tegenstand eindelijk den vijand teruggeslagen, en honderden gevangen genomen. Dat moet van de Russen gezegd worden, zij schieten niet slecht en hunne artillerie is vaak zeer uitstekend, vooral in den waarnemingsdienst. Gij moet ook de vele ongunstige beoordeelingen over de Russische soldaten niet letterlijk opvatten; er zijn zeer groote uitzonderingen. Zeker, onder de reusachtige troepenmassa's is zeer veel minderwaardig volk; maar wij, 160 die hier in het veld staan, en alles meemaken, zijn er ver van de Russische troepen te minachten; en hunne aanvoering, al kan zij niet met de onze vergeleken worden, is lang niet zonder beteekenis. Gij kunt niet gelooven, welk een onbegrensd vertrouwen de Russische soldaat heeft in zijn aanvoerders. Men moet de gevangenen daarover hooren!

165 "De aanvoerder is voor de troepen zooiets als een hooger wezen, tot wien hij in rotsvast vertrouwen en blinde vereering opziet. Dat is een geheel andere verhouding, dan die van onze soldaten en hun vereering voor een grooten generaal. Maar het is te verklaren uit het geheel andere beschavingsniveau van de eenvoudige Russische soldaten en de patriarchale toestanden onder het geheele volk. Dit geldt vooral van 170 de hogere officieren, de legeraanvoerders, vooral van den generalissimus grootvorst Nikolaas Nikolajewitsj. Tot hem ziet de Moesjiek, de gewone man, in het leger en achter het front, op met een enthousiasme – ja, volgens verklaringen van gevangenen geloof ik niet te veel te zeggen – met een vereering, alsof hij een heilige is. Nikolaas Nikolajewitsj, de afstammeling en vertegenwoordiger van het huis Romanof, de 175 geweldige generalissimus met zijn reuzengestalte, aan wien millioenen gehoorzamen – in hem zien de soldaten en de kleine burgers den nationalen heros, den wreker en redder van het heilige Rusland. Zijn naam staat op de vaandels en hem volgen de duizenden met blinde doodsverachting, in het vernietigende vuur van den vijand."

180 **De ontruiming van Lodz.**

PETROGRAD, 9 Dec. (P. T. A.) Een officieel Duitsch communiqué zegt, dat de Russen bij de ontruiming van Lods aanzienlijke verliezen zouden hebben geleden. Het vertrouwen dat deze mededeeling verdient blijkt uit het feit, dat de Russische troepen zich uit Lodz terugtrokken tegen middernacht den 6en December, terwijl de 185 Duitschers gedurende vijftien uur onbewegelijk bleven voor onze ledige loopgraven, en niet verder dorsten. Bij de aanvallen hadden zij meer dan tienduizend man verloren.

Eerst om drie uur namiddags den 6den waren de Duitscher zoo ver te constateeren dat zij niemand tegenover zich hadden. Hierna trokken zij de stad binnen. 190 Bij onze positieverandering in de omgeving van Lodz verloren wij geen enkel soldaat. Wij voerden deze manoeuvre uit nadat wij hadden vastgesteld dat de Duitschers van eiken verderen aanval daar afzagen. Zoodat onze beweging plaats vond geheel afgescheiden van eenigen aandrang door den vijand.

195 **De Russische tegenslag.**

BERLIJN, 9 December. (W. B.) Volgens te Kopenhagen uit Petersburg ontvangen berichten, zijn behalve generaal Rennenkampf nog zes generaals van het Russische westerleger van hun commando ontheven. Naar verluidt werden zij door het ministerie 200 van oorlog ter verantwoording opgeroepen.

DUITSCHLAND.

De militaire en politieke situatie.

(Van onze Berlijnschen correspondent.) BERLIJN, 8 December.

205 De zegepraal van de Duitsche troepen onder veldmaarschalk von Hindenburg in Russisch-Polen, bekroond door de verovering van de stad Lodz, die alleen strategische beteekenis heeft, omdat zij een belangrijk spoorwegcentrum is – de open fabrieksstad van een half millioen inwoners (voor een groot gedeelte Duitschers) werd alleen verdedigd door sterke veld-bevestigingen – is in Berlijn niet gevierd door het uitstekende van de vlaggen, door het luiden van de kerkklokken. Een oproep daartoe was 210 ook niet in de bladen verschenen, zooals indertijd bij Antwerpen en bij Wloclawec. En toch zou, volgens de besprekingen van de militaire medewerkers van deze zelfde bladen, de beteekenis van de jongste overwinning stellig even belangrijk zijn als die van de vroegere, toen het Duitsche volk opgewekt werd tot uiterlijke teekenen van vreugde-betoon.

215 De situatie zou, volgens de Duitsche opvatting – die indirect bevestigd wordt door de uiterst gereserveerde mededeelingen van den Russischen generalen staf – de volgende zijn:

220 Bij Lodz werd, na langdurige, zeer hardnekkige gevechten met de sterke vijandelijke krachten, die noordelijk, westelijk en zuidwestelijk van de stad stonden, den Russen een nederlaag toegebracht.

225 Von Hindenburg spreekt in het officieele communiqué van een "Durchschlagenden Erfolg." en noemt de Russische verliezen "zweifellos sehr gross". Men weet, dat de zoo populaire Deutsche legeraanvoerder er niet van houdt, ook niet in zijn zeer gereserveerde overwinnings-berichten, groote woorden te gebruiken. Hij is in de mededeelingen van zijn succes tot nu opvallend bescheiden geweest. Volkomen in overeenstemming met zijn manier om het voor hem gunstige verloop van een slag wereldkundig te maken, hetgeen hij inkleedt in zinnen als: "Het verloop is normaal" of, om een Fransch woord te vermijden: "het verloop is regelrecht".

230 Spreekt hij nu, in verband met het veroveren van Lodz, van een "durchschlagenden Erfolg", dan mag verondersteld worden – hetgeen de militaire medewerkers van de Berlijnsche bladen dan ook doen – dat von Hindenburg een strategisch succes behaald heeft van buitengewone beteekenis.

235 In de buurt van Lodz stond het centrum van de Russische stelling, die noordwaarts liep over Lowicz naar de Weichsel, westelijk van de vesting Neogeorgiewsk, zuidwaarts over Nowo-Radomsk naar Krakau. Door de overwinning bij Lodz zou het Russische centrum vernietigd zijn, hetgeen natuurlijk een buitengewoon strategisch succes genoemd mag worden.

240 Dit klemt te meer, daar door een tijdig ingrijpen van Oostenrijksch-Hongaarsche en Deutsche troepen in de buurt zuidelijk van Petrikau een poging der Russen uit Zuid-Polen hulp te brengen aan de in het nauw gejaagde noordelijke troepen, verijdeld werd.

245 In Deutsche militaire kringen hoopt en verwacht men zelfs, dat von Hindenburg de wig, die hij dreef in het centrum van de Russische stelling, steeds breeder zal maken, dat hij de gescheiden vijandelijke legermachten in de flank kan aanvallen om de bekende "oprollings"-manoeuvre in te leiden, tevens dezen troepen den terugtochtsweg naar Warschau afsnijpend.

250 Met andere woorden, men hoopt en verwacht hier, dat de overwinning bij Lodz het begin is van een debacle voor het Russische leger en zelfs deskundigen gaan reeds zoo ver, dat zij binnen niet langen tijd, zij het dan ook in zeer voorzichtige bewoordingen, de definitieve verplettering van het geheele Russische leger voorspellen, een verplettering, die natuurlijk van enormen invloed zou zijn op den afloop van den Europeeschen oorlog.

255 Spoedig zal blijken of deze verwachting niet gelijk staat met een al te boud optimisme, dat getuigt van een overschatten der eigen kracht en een onderschatten van die van den vijand. Menschen, die de toekomst op het oostelijk oorlogsterrein voor Duitschland niet zoo gunstig inzien, dat zij thans reeds durven spreken van een beslissende overwinning, zullen de tegenwerping maken, dat het von Hindenburg eenige weken geleden ook bijna gelukt was den vijand te omsingelen, doch dat hij door plotselinge Russische versterkingen zelf in het nauw gejaagd werd en terug moest

260 trekken. En nu nog, ruim een week geleden, was het alleen aan zijn strategisch talent en den moed van zijn troepen te danken, dat een aanzienlijk gedeelte van zijn mannen behoed werd voor een Russische omsingeling.

265 Doch hun, die dezen twijfel opperen, zouden de hoopvollen met eenig recht ten antwoord kunnen geven, dat juist in de jongste tijden het leger van von Hindenburg aanzienlijke versterkingen kreeg en dat er thans door het oppercommando maatregelen getroffen zijn, opdat niet opnieuw onaangename verrassingen de plannen van von Hindenburg zullen dwarsboomen.

270 Aan de operaties in het oosten wordt op oogenblik, naar men zegt, hooger gewicht gehecht dan aan die in het westen, waar zelfs een klein winstje in den hardnekkigen positie-oorlog gepaard moet gaan met enorme offers. Het schijnt – en men hoort deze bewering in Berlijn in de laatste dagen veel uitspreken – dat het Deutsche leger-commando thans van zins is zoo krachtig mogelijk offensief op te treden in het oosten, om daar de handen wat vrijer te krijgen, opdat, zoodra in Polen de operaties gunstig zijn afgelopen, in het westen alle kracht geconcentreerd kan worden. Het

275 omgekeerde dus van het oorspronkelijke project, dat opgegeven moest worden door den tegenstand der Belgen en de krachtdadige hulp der Engelschen, door het moeilijke terrein in West-Vlaanderen, dat een snel offensief onmogelijk maakt.

280 Dat er in het oosten belangrijke gebeurtenissen verwacht kunnen worden, blijkt ook wel uit het bezoek, dat de keizer met den waarnemenden chef van den generalen staf, den minister van oorlog von Falkenhayn, den veldmaarschalk von Hindenburg bracht en uit het onderhoud dat de keizer te Breslau had met den Oostenrijkschen chef van den staf baron Conrad von Hötzendorf.

In de laatste weken moeten, volgens geruchten, aanzienlijke troepenmachten uit het

285 westen gebracht zijn naar het oosten. Van welk gebied uit het westen is natuurlijk
niet bekend. Terwijl natuurlijk evenmin wereldkundig geworden is in welke mate een
aanvulling in het westen plaats vond met nieuwe troepen, die nog steeds in het
binnenland beschikbaar zijn. Dat voorraad aan versche krachten bij lange na nog niet
290 uitgeput is, blijkt wel hieruit, dat de lichte 1915 nog niet onder de wapens
geroepen werd, dat de lichte 1914 nog voortdurend op de oefenplaatsen is, dat de
mannen, behoorende tot den landstorm zonder wapens, die zich dezer dagen moesten
melden, voor onbepaalde tijd weer naar huis gezonden worden. Trouwens, men behoeft
alleen maar langs de groote Berlijnsche kazernes te wandelen, om zich te overtuigen,
hoe vol deze nog zijn.

295 De beweringen in buitenlandsche bladen, dat het Duitsche leger-commando van zins is
Lotharingen prijs te geven, kan dan ook gerust tot de praatjes gerekend worden.
Indien inderdaad een troepenverschuiving plaats gevonden heeft ten koste van de
numerieke sterkte in het westelijke front, dan blijft toch de kracht der Duitschers
daar groot genoeg, volgens de overtuiging van de verantwoordelijke autoriteiten, om
300 aan een aanvallend optreden van den vijand weerstand te kunnen bieden, om zelfs
wanneer het belang dit meebrengt, offensief op te treden.

De reserves zijn lang nog niet uitgeput en de verliezen niet zoo zwaar als men
vermoeden zou, rekening houdend met de bloedige slagen in het Argonnenwoud, bij de
Yser en in het oosten. Naar mij is meegedeeld zouden deze verliezen op 30 November
bedragen aan doden: ongeveer 5000 officieren en 90,000 soldaten, - aan gewonden (van
305 wie inmiddels velen natuurlijk genezen en naar het front teruggekeerd zijn)
officieren: 11,000, soldaten: 380,000; aan vermisten: officieren 1100, soldaten:
116,000.

310 Waarschijnlijk zal niet alleen om strategische, doch ook om politieke redenen thans
getracht worden het eerst klaar te spelen tegen de Russen. Nog steeds is het onzeker,
welke houding de thans nog neutrale Balkan-staten, in de eerste plaats Roemenië en
Bulgarije, zullen aannemen. Alleen weet men met bijna absolute zekerheid, dat zij
niet neutraal zullen blijven, dat zij zich mengen zullen in het gewapend conflict,
zoodra zij hun tijd gekomen achten.

315 Rusland heeft getracht Bulgarije, dat door de politieke constellatie na den tweeden
Balkan-oorlog het sterkst neigt mee te gaan met Turkije en in elk geval tegen Servië,
voor zich te winnen, door het nu reeds Macedonië te belooven, dat het Servië moest
afstaan na den jongsten oorlog. Servië - daarover is men het nu wel eens -- kan niet
veel meer presteeren, en zou, om erger te voorkomen, nu reeds toegestemd hebben in
320 dezen afstand van het mooie Macedonische grondgebied, dat het later waarschijnlijk
toch kwijt raakt.

Het schijnt echter, dat Bulgarije niet heeft willen happen in dit Russische lokaas.
Men vindt het èn in Roemenië èn in Bulgarije verstandiger de kat nog uit den boom te
kijken. Want. beloften van een mogendheid, die definitief verslagen wordt, hebben bij
325 vredesonderhandelingen niet veel waarde.

Gelukt het in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije het Russische leger een zoo
gevoeligen slag toe te brengen, dat het niet weer op zijn verhaal kan komen, dan is
de kans op Balkan-complicaties ten nadeele van de centrale mogendheden gering.
En in diplomatieke kringen te Berlijn is men, na de redevoering van minister
330 Salandra, meer dan ooit te voren overtuigd, dat de Italiaansche regeering bij haar
welwillende neutraliteit ten opzichte van Duitschland en Oostenrijk zal blijven,
zoolang geen Balkanverwickelingen haar noodzaken deze onzijdigheid prijs te geven.
De heer Salandra heeft het duidelijk gezegd, dat Italië bij de wijziging van de
335 Europeesche en Noord-Afrikaansche landkaart zal aansturen op een compensatiepolitiek,
wanneer door territoriale wijzigingen aan de Middellandsche en de Adriatische Zee in
de thans bestaande verhoudingen verandering gebracht wordt. Men vat deze uitlating
hier zoo op, dat Italië eerst bij de vredesonderhandelingen het gezag van zijn leger
en vloot - dat dan groot is, omdat de legers en vloten van de andere landen op dat
340 tijdstip uitgeput zijn - zal doen gelden, om zoo mogelijk zonder een schot te lossen
zijn aandeel in den buit te krijgen.

Tegen dergelijke compensaties zal Duitschland niet het minste bezwaar hebben en
evenmin Oostenrijk, dat in zijn verhouding als bondgenoot tot Italië reeds in
principe zijn goedkeuring heeft moeten hechten aan compensaties ten gunste van
Italië.

345 Voor Duitschland en Oostenrijk is thans de hoofdzaak dat Italië tijdens den oorlog
neutraal blijft, dat de Italiaansche regeering dus sterk genoeg is zich met succes te
verzetten tegen de anti-Duitsche en vooral anti-Oostenrijksche strooming in het land.
Dat de bondgenooten Duitschland en Oostenrijk geen aanleiding zullen geven tot een
onaangename stemming van de Italiaansche regeering jegens de regeeringen in Berlijn

350 en Weenen, daarvoor zal de nieuwe ambassadeur von Bülow wel zorg dragen, die zoo vast staat op het gladde Romeinsche diplomatieke parket, dat een uitglijden tot de onmogelijkheden gerekend moet worden.

Het Duitsche opperbevel.

355 BERLIJN, 9 December. (W. B.) Generaal von Moltke heeft zijn kuur te Homburg geëindigd en is hier aangekomen. Zijn gezondheidstoestand is belangrijk verbeterd, doch nog zoo dat hij zich voorloopig niet weder in het veld begeven kan. Overwogen wordt welk ander gebruik van zijne diensten kan worden gemaakt, zoodra zijn gezondheidstoestand het veroorlooft.

360 Het bevel van den generalen staf van het veldleger, gedurende von Moltke's afwezigheid door den minister van oorlog von Falkenhayn waargenomen, is dezen thans definitief overgedragen, met behoud van zijn portefeuille. De keizer kon ook heden het bed nog niet verlaten, doch heeft het rapport ontvangen van den generalen staf over den oorlogstoestand.

365 **Geen schepen te koop.**

HAMBURG, 9 December. (W. B.) Naar aanleiding van berichten in de "Times" over Amerikaansche voornemens tot aankoop van schepen der Hamburg-Amerikalijn, verklaart de directie dat zij niet voornemens is hare gedurende den oorlog in Amerikaansche havens liggende passagierschepen, die een groote waarde vertegenwoordigen, te verkoopen.

De verklaring van Karl Liebknecht.

375 "Het Volk" heeft den volledigen tekst ontvangen van de schriftelijke verklaring, door Karl Liebknecht aan den voorzitter van aen Duitschen Rijksdag ter hand gesteld, bedoeld om als toelichting van zijn stem tegen de oorlogscredieten in het verslag van de zitting te worden opgenomen. Dit is geweigerd op grond dat de voorlezing dier verklaring den spreker tot de orde zou hebben doen roepen.

Het stuk luidt als volgt:

380 "Mijn stem tegen het wetsvoorstel van heden berust op deze overwegingen:
"Deze oorlog, die geen der betrokken volken zelf heeft gewild, is niet ontstoken ten bate van de welvaart van het Duitsche of van eenig ander volk. Men heeft te maken met een imperialistischen oorlog, een oorlog om de beheersching van de wereldmarkt, om de politieke heerschappij over gewichtige exploitatieterreinen voor het industrie- en bankkapitaal. Van het standpunt der concurrentie in de oorlogstoerustingen heeft men te maken met een door de Duitsche en Oostenrijksche oorlogspartijen gemeenschappelijk in de duisternis van het half-absolutisme en der geheime diplomatie uitgelokten krijg om den tegenstanders vóór te zijn. Tevens is de oorlog een Bonapartistische poging om de groeiende arbeidersbeweging te ontzenuwen en te verpletteren. Dit hebben de 385 verlopen maanden in weerwil van een niets ontzienden toeleg om de hoofden te verwarren met steeds grootere duidelijkheid getoond.

390 "De Duitsche leuze "Tegen het Tsarisme" bedoelde – evenals de tegenwoordige Engelsche en Fransche leuzen "tegen het militarisme" – de edelste neigingen, de revolutionaire overleveringen en idealen voor het volk voor den volkshaat in beweging te brengen. 395 Duitschland, de medeplichtige van het Tsarisme, het voorbeeld van politieke achterlijkheid tot den dag van heden toe, heeft geen roeping als bevrijder van de volken. De bevrijding van zoowel het Russische als het Duitsche volk moet beider eigen werk zijn.

400 "De oorlog is geen Duitsche verdedigingsoorlog. Zijn historisch karakter en aanvankelijk verloop beletten vertrouwen te stellen in de bewering eener kapitalistische regeering, dat het doel waarvoor zij kredieten vraagt, de verdediging van het vaderland ia.

405 "Geëischt moet worden het sluiten van een spoedigen vrede zonder veroveringen; alle pogingen daartoe moeten gesteund worden. Enkel de gelijktijdige en duurzame versterking van de op een zoodanigen vrede gerichte stroomingen in alle oorlogvoerende Staten kan de bloedige slachting doen eindigen vóór de algeheele uitputting van de volken is ingetreden. Slechts de uit den bodem der internationale solidariteit der arbeidersklasse en der vrijheid van alle volken ontsproten vrede kan blijvend zijn. Daarom is het plicht voor het proletariaat van alle landen, ook thans 410 in den oorlog gemeenschappelijken socialistischen arbeid te leveren ten bate van den vrede.

415 "De ondersteuningkredieten bewillig ik met het voorbehoud dat de gevraagde som mij verre van voldoende toeschijnt. Niet minder gaarne stem ik voor alles wat het harde lot van onze broeders in het veld verlichten kan, evenals dat van de gewonden en zieken, met wie ik het diepste medelijden heb. Maar onder protest tegen den oorlog,

420 tegen degenen die er voor verantwoordelijk zijn en hem hebben teweeggebracht, tegen de kapitalistische oogmerken waarvoor hij wordt gebruikt, tegen de inlijvingsplannen, tegen den inbreuk op de Belgische en Luxemburgsche onzijdigheid, tegen de onbepaalde heerschappij van het oorlogsrecht, tegen de maatschappelijke en politieke plichtverzaking waaraan regeering en heerschende klassen zich ook nog heden schuldig maken, stem ik tegen de verlangde oorlogskredieten.

BELGIË.

De neutraliteit van België.

425 De Belgische legatie te 's-Gravenhage behandelt in een nota uitvoerig de feiten en stukken waarop de Duitsche pers zich beroept tot rechtvaardiging der schending door Duitschland van de Belgische onzijdigheid.

430 Na te hebben geconstateerd, dat de "Nordd. Allg. Zeitung" te vergeefs uitgedaagd was het bewijs van het bestaan van een militaire afspraak tusschen België en Engeland te leveren en dat uit de openbaar gemaakte photographieën van het geheime stuk Barnardiston geenszins is af te leiden dat België niet de verplichtingen van de strengste onzijdigheid had in acht genomen, geeft de nota van het gezantschap een relaas van hetgeen inderdaad in 1906 gebeurd is.

435 Aan dat overzicht wordt het volgende ontleend: Kolonel Barnardiston, militair attaché aan de Britsche legatie, begaf zich einde Januari naar het hoofd van de 1e afdeeling aan het Ministerie van Oorlog, generaal Ducarne, en had met hem een onderhoud. Kolonel B. vroeg aan den generaal of België gereed was haar neutraliteit te verdedigen. Het antwoord was bevestigend. Hij informeerde vervolgens naar het aantal dagen noodig voor de mobilisatie van het

440 Belgische leger. De mobilisatie geschiedt in 4 dagen, zeide de generaal. Hoeveel manschappen kunt u onder de wapens brengen? vervolgde de attaché. De generaal bevestigde dat de mobilisatie 180.000 man zou geven.

445 Na ontvangst dezer inlichtingen verklaarde kolonel Barnardiston dat, bij schending van de Belgische onzijdigheid door Duitschland, Engeland te harer verdediging 100,000 man naar België zou zenden. Hij wilde nog bepaald weten of wij (België) gereed waren om een Duitschen inval te weerstaan.

450 De generaal antwoordde dat wij gereed waren om te verdedigen, te Luik tegen Duitschland, te Namen tegen Frankrijk en te Antwerpen tegen Engeland. Vervolgens zijn verschillende besprekingen gehouden tusschen den chef van den generalen staf en den mil. att. over de maatregelen die Engeland zou nemen ter uitvoering van de verplichting van den neutraliteits-waarborg.

455 Dit vraagstuk in studie nemende, vervulde de chef van den generalen staf niets dan zijn eersten plicht die hem gebod de maatregelen te onderzoeken bestemd om België in staat te stellen alleen of met behulp der waarborgende staten, een schending van zijn neutraliteit af te slaan.

460 Den 10en Mei 1906 zond generaal Ducarne aan den Minister van Oorlog een verslag van zijn besprekingen met den Britschen mil. att. In dat verslag is tot tweemaal toe aangeteekend, dat het zenden van de Engelsche hulp in België afhankelijk zou worden gesteld van de schending van 's lands grondgebied. Nog sterker! noot ter zijde van de hand van den Minister — welke door haar niet te vertalen de "Norddeutsche" aan het

465 meerendeel der Duitsche lezers onthoudt — stelt buiten eenigen twijfel dat het binnentreden der Engelschen in België eerst zou plaats hebben nadat onze neutraliteit door Duitschland zou geschonden worden.

Het gevolg der gebeurtenissen heeft voldoende aangetoond dat deze voorspellingen gerechtvaardigd waren.

470 De zeer natuurlijke overleggingen tusschen den chef van den generalen staf en den Britschen mil. att. toonen eenvoudig de ernstige bezorgdheid van Engeland aan ter zake van een inbreuk door Duitschland van de Belgische onzijdigheid, — bezorgdheid die gewettigd was.

475 De samensprekingen van generaal Ducarne en kolonel Barnardiston zijn door geen enkel verdrag, door geen enkele afspraak gevolgd. Duitschland heeft dit zelf bewezen door het stuk dat het in de "Norddeutsche Allg." verscheen liet openbaar maken. Dit stuk betreffende een samenkomst van generaal Jungbluth en kolonel Bridges levert het schitterend bewijs dat het onderhoud over de waarborgnakoming door Engeland in 1912, geen enkel gevolg had en in den stand der zaken zes jaar te voren, in 1906, geen verandering bracht. Geen enkel stuk kan duidelijker rechtvaardigen de loyale wijze waarop de Regeering des Konings de

480 internationale verplichtingen is nagekomen. Kolonel Bridges zou gezegd hebben, dat tijdens de toenmalige gebeurtenissen, daar wij niet in staat waren onze onzijdigheid

te verdedigen, het Britsche gouvernement onmiddellijk ten onzent troepen aan land zou hebben gezet, zelfs indien wij geen hulp hadden gevraagd. Waarop generaal Jungbluth dadelijk zou geantwoord hebben: "Maar ge kunt bij ons niet ontschepen dan met onze
485 toestemming."

Bestaat er aanleiding zoo groote waarde te hechten aan de opvattingen van een militairen attaché, opvattingen die nooit gedeeld zijn door het Ministerie van Buitenlandsche Zaken?

En na mededeeling dat de mil. att. op de zaak verder niet is ingegaan tegenover de
490 tegenwerping van den generaal, stelt de nota nog deze vraag:

"Was België gehouden van deze besprekingen mededeeling te doen aan zijne garanten?"
Wat de eerste betreft, was kolonel Barnardiston niet aangewezen om een verbintenis aan te gaan, evenmin als generaal Ducarne in hoedanigheid optrad om acte te nemen van een toezegging van hulp. De besproken gedachtenwisselingen hadden, overigens een
495 zuiver militair karakter, konden geen enkele staatkundige strekking hebben, maakten nimmer het onderwerp van eene bespreking der Regeering uit en zijn eerst veel later aan het Departement van Buitenlandsche Zaken bekend geworden.

Wat aangaat het onderhoud van generaal Jungbluth met kolonel Bridges, hadden de Mogendheden gewaarschuwd moeten worden dat laatstgenoemde een oordeel had
500 uitgesproken, dat 's Konings Regeering evenmin als het Britsche gouvernement zou aanvaarden en waartegen generaal Jungbluth onmiddellijk protesteerde zonder dat zijn ondervrager meende verder op het punt te moeten doorgaan.

De beweerde rechtvaardiging van Duitschland keert zich tegen haar zelf.

De nota besluit met eraan te herinneren, dat de Rijkskanselier in zijn rede van 4
505 Aug. in den Rijksdag, en in zijn onderhoud den volgenden dag met den Engelschen gezant, verklaarde dat de aanval tegen België alleen gemotiveerd werd door noodzakelijke redenen van strategischen aard.

De toestand in België.

510 SLUIS, 9 Dec. (Eigen bericht.) De maatregelen worden steeds strenger; allen, die naar Nederland willen, zelfs vrouwen en kinderen, worden scherp gefouilleerd, de vrouwen door Deutsche verpleegsters uit de veldhospitalen. En wee dengenen, die brieven bij zich blijken te hebben!

Vrijdag l.l. om vijf uur 's avonds had nog een terechtstelling plaats te Brugge van
515 een persoon, in Frankrijk geboren en in dienst bij de staalfabriek "La Brugeoise". Hij is doodgeschoten onder beschuldiging van spionage. De Deutsche overheid eischte, dat hij gefusilleerd werd in tegenwoordigheid van den burgemeester, den tachtigjarigen heer Visart de Bocarne en twee wethouders. De veroordeelde, vader van vier kinderen, bleef moedig tot het laatste. Hij viel onder de kogels van dertig, in een halven
520 cirkel opgestelde soldaten, onder den kreet: "Ik sterf voor het vaderland". Nog een andere executie had dien dag plaats, n.l. van een marinier, die geweigerd had naar het front te gaan.

RUSLAND.

De schilderijen uit het Ossolinskinmuseum.

525 Half September werd bericht, dat de Russen op het punt stonden de kostbare collecties der Ossolinskinbibliotheek naar Rusland te ontvoeren. De officieuse Russische pers protesteerde toen krachtig tegen deze geruchten. Thans echter schrijft de "Nowoje Wremija" in een zijner laatste nummers: Uit de collecties van het Ossolinskinmuseum
530 te Lemberg werden 1034 schilderijen, 24.000 etsen, 5000 autografen en een aantal kostbare voorwerpen naar Petrograd overgebracht. De stad Lemberg wordt het eigendomsrecht der kostbare collecties toegekend, die slechts hierheen werden overgebracht, opdat ze in geval van het binnendringen van den vijand op Russischen bodem voor vergeldingsmaatregelen gespaard blijven.

ENGELAND.

Landverraad.

540 LONDEN, 9 December. (Reuter.) Zekere Ahlers, vroeger Duitsch consul te Sunderland, genaturaliseerd Engelschman, is van hoogverraad beschuldigd. Hij zou Duitschers hebben geholpen het land te verlaten om zich bij het Deutsche leger te voegen. Zijn schuld werd als bewezen aangenomen en met doodvonnis gestraft.

Servië.

De Oostenrijkers in Servië.

545 BOEDAPEST, 9 Dec. (W. B.) Het Oostenrijksch-Hongaarsche legercommando in Servië heeft twee proclamaties uitgevaardigd.

In de eerste wordt het dragen van wapenen streng verboden; alle wapens en ammunitie

moeten bij het dichtstbijzijnde militaire commando worden ingeleverd.

550 De tweede proclamatie beveelt, dat met het oog op de omstandigheid dat Servische soldaten in burgerkleeding zich onder de terugkeerende bewoners der dorpen mengden, en op Oostenrijksch-Hongaarsche soldaten schoten, alle voor den dienst geschikte Serviërs van 16 tot 60 jaren zich bij het dichtstbijzijnde militaire commando moeten aanmelden; het verzuimen dezer aanmelding wordt met den dood gestraft.

555 **JAPAN.**

Wat gebeurt er met Kiautsjau?

TOKIO, 9 December. (Reuter.) In den Landdag werd geïnterpelleerd in verband met het zenden van een ultimatum door Japan aan Duitschland. Men meende dat ten laatste Kiautsjau aan China zal moeten worden teruggeven.

560 Voor de regeering antwoordde Kato, dat hij op het oogenblik niet in staat was toezeggingen te doen omtrent de toekomst van Kiautsjau, maar Japan gaf aan geen enkele mogendheid eenige belofte dienaangaande. Het doel van het ultimatum was Duitschland ertoe te brengen Kiautsjau over te geven, zoodoende den vrede te verzekeren in het Oosten. Aan een restitutie na den krijg was 565 niet gedacht, er werd ook in het ultimatum niet over gesproken.

ZUID-AFRIKA.

PRETORIA, 8 Dec. (Reuters bijz. dienst.) Volgens een officieel rapport dat hier 570 ontvangen is, heeft Beyers een commando onder Conroy Stead Vrijdag in het district Lindsey achtergelaten, en is zelf met vijftig man vertrokken in de richting van Wonderkop nabij Kroonstad, is den spoorweg overgestoken en in noordwestelijke richting verder getrokken naar het Kaapstad district. Den 7en Dec. ontmoette 575 commandant Sarel Dutoit Beyers 15 mijlen ten zuiden van Bothaville. De rebellen splitsten zich in twee afdeelingen, waarvan de eeneter sterkte van dertig man onder Beyers naar Klerkstream vluchtte, doch vervolgd werd. Dien dag stak de troepenmacht van de Unie de Vaal over en stootte den volgenden dag op de rebellen in de buurt van Klerkstream nabij de samenvloeiing van Zandspruit met Vaal. Een scherp gevecht 580 ontstond, dat een kwartier duurde. Tijdens het gevecht trachtte Beyers met eenige anderen de rivier over te steken, waarbij zij echter beschoten werden. Men zag Beyers van het paard vallen. Hij wist echter een ander paard bij den staart te grijpen, dat naar den Vrijstaatschen kant terugzwom. Op korten afstand van den oever zag men Beyers met den stroom meesleepen, terwijl hij om hulp riep en trachtte boven water te 585 blijven. Spoedig echter verdween hij. Waarschijnlijk was hij reeds vroeger gewond. Zijn kijker en revolver zijn gevonden, evenals zijn paard, dat doodgeschoten was. Aan onze zijde zijn geen verliezen geleden. Al het mogelijke wordt gedaan om Beyers lijk te vinden, maar de krachtige stroom bemoeilijkt dit zoeken zeer.

Nederland en de oorlog.

590 **Belgische geïnterneerden.**

Omtrent het bezoek, dat de Minister van Oorlog gisteren aan de interneeringskampen bij Zeist bracht, kan het volgende gemeld worden: Z.Exc. arriveerde reeds om 10 uur in het eerste kamp en vertrok eerst om 4 uur. Z.Exc. hield conferentie met de kamp- 595 en afdeulingscommandanten en bracht een langdurig bezoek aan de verblijfplaatsen der Belgen, de barakken, keukens, zalen voor ontvangst enz. In den middag werd het tweede kamp bezocht.

Bij zijn vertrek betuigde de Minister zijn hooge tevredenheid over de inrichting der kampen en wenschte den betrokken officieren kracht toe bij de vervulling van hun 600 zware taak.

De Minister was vergezeld van zijn adjudant, kapitein De Quay, en van den generaal, chef van het wapen der genie.

Om 4 uur vertrok de Minister per auto naar Amersfoort.

Voorziening in levensmiddelen in Belgische grensgemeenten.

605 Bij Kon. besluit van 5 Dec. (Zie vorig Ochtendblad) is ingesteld eene commissie tot regeling van de voorziening in noodzakelijke levensbehoeften in Belgische grensgemeenten.

De commissie heeft tot taak de regeering te adviseeren omtrent den uitvoer van die levensmiddelen, waaraan in de Belgische grensgemeenten dringend behoefte bestaat. 610 Alleen aanvragen van of namens gemeentebesturen, zedelijke lichamen, stichtingen, coöperatieve vereenigingen en dergelijke zullen in behandeling worden genomen. Naast overlegging van het koopcontract zullen worden gevorderd de noodige gegevens ten blijke, dat de uit te voeren levensbehoeften onder de meest voordeelige

615 voorwaarden en uitsluitend aan de bevolking der gemeente van bestemming c.g. de leden der vereeniging ten goede zullen komen.

Verder zal worden overwogen of het betrokken Belgische gemeentebesturen de noodige maatregelen zal hebben genomen om gebrek aan levensbehoeften te voorkomen of bestaand gebrek te lenigen.

620 Alle aanvragen moeten, vergezeld van de noodige bescheiden, worden ingezonden aan den voorzitter der commissie, den heer A. N. Fleskens te Geldrop. (St. Ct.)

Doorvoer van aardappelen naar Zwitserland.

625 De directeur-generaal van den landbouw brengt ter kennis van hen die door middel van consenten aardappelen naar Zwitserland met doorvoer door Duitschland wenschen uit te voeren, dat zij goed zullen doen zich te voren er van te overtuigen of de doorvoer zonder oponthoud kan plaats hebben. (St. Ct.)

Personeel S. S. en de mobilisatie.

630 De directie der Staatsspoor heeft goedgevonden, dat het ongehuwde personeel in vasten dienst en zij, die voor een opneming in vasten dienst in aanmerking komen, een gedeelte van hun bezoldiging blijven genieten gedurende den tijd, dat zij wegens de mobilisatie onder de wapenen zijn.

635 Deze toelage bedraagt 20 pCt. van hun bezoldiging en zal met de soldij als militair ten hoogste gelijk mogen zijn aan hun loon bij de maatschappij en kan zoo noodig dus worden verminderd.

640 Deze nieuwe bepaling heeft terugwerkende kracht tot het begin van de mobilisatie. Het gehuwde personeel, dat zich in militairen dienst bevindt, blijft het drievierde gedeelte van de bezoldiging genieten. Echter zal van 1 Dec. af de toelage met hun soldij ten hoogste hun bezoldiging bij de Mij. gelijk mogen zijn en kan de toelage tot dit bedrag verminderd worden. ("N. R. Ct.")

Uitvoer van graan uit Engeland.

645 Naar "De Msb." verneemt, is de uitvoer van graan uit Engeland naar Nederland voorloopig tot 1 Febr. a.s. verboden.

De arrestatie van mr. van Rossem.

650 Uit betrouwbare bron vernemen wij nog de volgende bijzonderheden omtrent de arrestatie van mr. v. R. te Rotterdam ter zake van het verspreiden van voor het Duitsche rijk beleedigende pamfletten.

655 Onmiddellijk bij zijn arrestatie in zijn woning te Rotterdam, welke geschiedde door een inspecteur der Haagsche recherche, heeft mr. v. R. een volledige, openhartige bekentenis afgelegd. Een huiszoeking is in zijn woning niet ingesteld. Zij was ook niet noodig, omdat mr. v. R. op een vraag van den inspecteur, of hij nog meerdere pamfletten beschikbaar had, onmiddellijk uit eigen beweging voor den dag kwam met de geheele massa, die hij nog had, zijnde twee pakken. Een beperkt aantal pamfletten had hij ongeveer twee maanden geleden verzonden, maar blijkbaar uit eigen beweging was hij er dadelijk mede opgehouden, toen hij zelf had ingezien, daarmede verkeerd te doen. De pamfletten lagen blijkbaar niet ter verzending gereed, maar waren nog ingepakt, zooals ze van den drukker waren gekomen. Blijkbaar is mr. v. R. een impulsief persoon, die in zijn eerste opwellende verontwaardiging na de eerste 660 verwoestingen in België in het begin van den oorlog het feit heeft bedreven, doch later heeft ingezien, toen hem bleek, dat door de overheid werd opgetreden tegen het verspreiden van illustraties, enz., waardoor de neutraliteit werd geschonden, niet vaderlandslievend te hebben gehandeld. Overigens was mr. v. R. zelf van meening te 665 goeder trouw te hebben gehandeld en beriep hij zich, ten betooge dat zijn daad niet strafbaar was, op de desbetreffende literatuur, o. a. van prof. Simons. Mr. v. R. heeft zich bij zijn arrestatie voorbeeldig gedragen en geen zweem van verzet getoond.

Beheer van Belgische Staatsspoorwegen, Posterijen, Telegraphen en Telephonen.

670 Zaterdag 12 Dec. om 10 uur voormiddag in het lokaal "De Pool", Damrak te Amsterdam, zullen op een algemeene verplichte vergadering voor al de bedienden en werklieden zonder uitzondering, van Amsterdam en omliggende gemeenten, belangrijke mededeelingen gedaan worden.

675 J. VAN VLASSELAER, voorzitter.

VAN DEN BOSCH, secretaris.

Stroozakken voor de soldaten.

Voor de stroozakken voor de militairen is ingekomen f912.95; bovendien ongeveer honderd zakken door de gevers zelf gekocht en aan de commissie toegezonden. Deze is

680 dankbaar maar niet voldaan; immers zij hoopt 4000 soldaten aan stroozakken te helpen en wel spoedig. Geld wordt ingewacht bij mej. mr. R. H. de Boer, Weteringschans 49, mevr. O. Determeyer, Den Texstr. 7 en den heer A. Merkusj Zeemanshuis, alhier.

De ontvloden officieren.

685 Met betrekking tot de onlangs uit de interneering ontvloden twee Duitsche officieren deelt men ons mede, dat dezen, na in Duitschland op hun verplichtingen te zijn geweest, thans vrijwillig naar Nederland terugkeeren, ten einde zich ter beschikking van de militaire autoriteiten te stellen.

690 **Amsterdam en de oorlog.**

Belgische vluchtelingen.

Gisteren vertrokken van hier naar Engeland 13, naar Nunspeet 27 uitgewekenen. Voor den extra-trein van hedenochtend 7 uur 10 gaven zich 33 reizigers op.

695 **Laatste Berichten.**

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

Hongaarsche berichten.

BUDAPEST, 9 December. (W. B.) Volgens bij officieele personen ingekomen telegrammen is de herhaalde opmarsch der Russen in het komitaat Zomylen mislukt. De Russen werden 700 op hun marsch naar het Zuiden tegengehouden, teruggedreven en vervolgd. Zij werden zoo ver teruggedrongen dat zij reeds weder dicht bij de Galicische grens staan. Ook in het komitaat Saroz werden de Russen in hun opmarsch gestuit. In het grensgebied van het komitaat Bereg vertoonden zich gisteren onbeteekenende Russische krachten, die onze troepen dadelijk met volledig succes in gevecht 705 wikkelden. Zij trokken reeds na het eerste treffen onverwijld over de grens terug. Officieel werd reeds medegedeeld, dat een poging tot inval in het komitaat Maramaros bij Tomya, werd verijdeld.

ENGELAND.

710 **Hoogverraad.**

LONDEN, 9 Dec. (Reuter.) Het Persbureau bericht, dat in zake Ahlers de rechter in hooger en aanleg appèl verleende op sommige wetsquaesties die bij het onderzoek zijn gerezen. De terdoodveroordeeling was het eenige vonnis wat de rechter in verband met de wet op hoogverraad kon uitspreken. Wanneer dit vonnis in appèl wordt bevestigd zal 715 de minister van binnenlandsche zaken voorstellen het te veranderen in dwangarbeid of gevangenschap.

VEREENIGDE STATEN.

Amerikaansche bescherming der neutralen.

720 WASHINGTON, 9 Dec. (Reuter.) Het bestuur der Pan-Amerikaansche Unie nam het besluit Bryan te vragen een commissie van negen personen uit hun midden te benoemen ten einde te onderzoeken welke stappen genomen kunnen worden tot verzekering van het recht der neutralen op het westelijk halfroond in het Europeesch conflict.

725 **TURKIJE.**

Turksche adhaesie.

BERLIJN, 10 December. (W. B.) De sympathiebetuiging van den president van den Rijksdag werd door den president der Turksche Kamer beantwoord. Vol trotsche voldoening geeft het Turksche parlement zijn bevestiging van de gelofte van den 730 Rijksdag, den oorlog door te zetten tot een duurzamen vrede voor ons en de komende generaties is verkregen, vol vertrouwen op den zege te land en ter zee.

OCHTENBLAD Tweede Blad.

Het vluchtelingenkamp te Nunspeet.

735 Er loopen booze geruchten over het groote Regeeringskamp in Nunspeet. Geruchten die, samengevat in een artikel in "Het Volk", den vorm hebben aangenomen van een ernstige beschuldiging aan het adres van hen, wien de Regeering de leiding van dit vluchtoord heeft opgedragen; een beschuldiging, die een waarschuwing inhoudt voor onze bewindsmannen. 740 "Volk"-redacteur heeft niet door eigen aanschouwing zich er van kunnen overtuigen, of de klachten, die hem bereikten, gegrond waren. Desniettemin heeft hij ze gepubliceerd en aan zijn geruchtmakend artikel ontleenen wij het volgende: "Omtrent de inrichting van het vluchtoord meldt men ons dan, dat het bestaat uit loodsen van hout en van z.g. excelsior-platen. De loodsen waarin geslapen wordt, zijn 745 ingedeeld in hokjes voor 5 personen, met gordijnen afgesloten. Houten vloeren zijn

niet aangebracht. De menschen moeten slapen op los stroo, dat of direct op de aarde of op latten is uitgespreid. Vocht en tocht hebben vrijen toegang. De tusschenloop is opgevuld met turfstrooisel. De eetzalen hebben evenmin een houten vloer, ook daar bedekt een laagje turfstrooisel den grond. Het spreekt vanzelf, dat waar zoowel in de slaap- als in de eetzalen het schrobben der vloeren onmogelijk is, verontreiniging niet uit kan blijven.

Over de qualiteit zoowel als de hoeveelheid van het eten wordt zeer geklaagd. Het is in de laatste dagen meermalen voorgekomen, dat er voor groote groepen personen geen warm eten meer was.

Het drinkwater is zóó sterk ijzerhoudend, dat tal van personen er ingewandsaandoeningen van kregen. Nu tracht men door koken en filtreeren de schadelijke gevolgen te voorkomen.

Vrijheid van beweging is er niet. Het kamp is afgesloten met een dubbele haag prikkeldraad, die bovendien militair bewaakt wordt. Niemand mag zich buiten het prikkeldraad bewegen. De vluchtelingen worden volkomen als gevangenen behandeld. De zorg voor de zieken laat veel te wenschen over. De leiding van den geneeskundigen dienst is in handen van dr. Schut, die te Nunspeet ook nog een sanatorium heeft te leiden. De polikliniek wordt zóó druk bezocht, dat het is voorgekomen, dat personen volle twee dagen meesten wachten alvorens zij aan de beurt kwamen. Tien pleegzusters beulen zich dag en nacht af, maar kunnen het werk niet baas worden. Er zijn minstens twintig zusters meer noodig.

In den nacht van Woensdag op Donderdag is zonder deskundige hulp een vrouw in het stroo bevallen. Van 's nachts drie uur tot 's morgens negen uur bleef zij van hulp verstoken. In den loop van den dag stierf zij.

Dienzelfden dag is in de ziekenbarak een kind gestorven, zonder dat men de ouders gewaarschuwd had. Men wist niet eens meer van wie het kind was. Er zijn veel zieken, vooral kinderen, omdat de slaaplodsen niet, de eetlodszen zeer onvoldoende verwarmd worden.

Tot zoover "Het Volk".

Reeds eenige dagen vóórdat het artikel verscheen waaruit wij het bovenstaande aanhaalden hadden wij den leider van het Vluchtoord, den Regeeringscommissaris dr. Hendrik Muller verlof gevraagd om het kamp te bezoeken. Enkele formaliteiten werden vereischt, - toen daaraan was voldaan, werd ons terstond de toegang verleend.

Van het station Nunspeet naar het Vluchtoord is de wandeling veertig minuten. Maandag, toen de regen niet ophield neer te stroomen, was de tocht daarheen nog langer en het laatste deel van den weg schier onbegaanbaar. De diepe wagensporen in den zandweg waren volgelopen; tot over den enkel zakte de voet in de brijige moddermassa. Maar 't ging toch, hoewel moeilijk, heel moeilijk en langzaam langs de glibberige kantjes, waar de magere twijgjes van het opgroeiend hout fel zwiepten en natte striemen sloegen in 't gelaat.

Voor 't schildwachthuisje aan den ingang postte een huzaar; de gele kaart, die we toonden, deed hem ons doorlaten. Toen lag vóór ons heel het gebouwencomplex van de drie dorpen; als een tentoonstellingsterrein zag het er uit met de lage huizen, opgetrokken van witte, ruw-houten planken; maar somber stemde de aanblik onder de grijze lucht van al die wijde plassen, die blank-staande kuilen en kuiltjes; het voorbijgaan van die, van 't eene naar het andere gebouw zich voortspoedende, armelijke figuren, drijfnat en stijfgeplakt de haren der vrouwen, die immer blootshoofds gaan, glimmend en druipend de petten der mannen torsend in den bonten zakdoek borden en kommen.

Etenstijd was juist achter den rug. Maar in de eetzalen, waar in ieder plaats is voor duizend desnoods, zaten nog heele rijen.

De middagkost was boonen, vleesch (1½ ons per man), aardappelen. Het dagelijksch menu luidt: om acht uur koffie met een heel brood, boter en, desgewenscht, kaas. Maar de Belgen zijn geen kaaseters als de Nederlanders. Hun smaakt de kruilige komijne niet; zij houden er niet van.

Dan, om half twee: groenten gemengd met vleesch en aardappelen; om 5 uur weer koffie met brood en boter en kaas. De middagpot wordt gereed gemaakt door Belgen: Belgische koks en mannen die bij dezen reeds in Oldenbroek in de leer gingen; telkens komen er nieuwe koksleerlingen want voortdurend wordt het aantal vluchtelingen, thans 6000, spoedig dertien duizend, grooter.

Met den boer-eigenaar van der 23 H.A. bouwgrond, waarop het vluchtoord in drie weken tijds is ingericht, is gecontracteerd, dat hij geen huur ontvangt, maar recht heeft op de spoeling en faecaliën. Elken dag komt de man die spoeling en faecaliën vóór 8 uur des morgens weg halen. En nu moest ge eens zien, hoe groot de hoeveelheid

geboterd brood is, die hij optast op zijn karretje. Overal over het uitgestrekte
terrein, tusschen de lange barakken vonden we dikke hompen beboterd brood en modder
815 en water drijven; hier en daar ook op een hoop bijeen geveegd; in tobben werden de
resten van de borden afgeschoven; hoog opgestapeld stonden de vaten vol bruine
bonnen, vleesch en aardappelen, - voedsel, goed voedsel dat straks voor de varkens
zou worden weggehaald.
In de uitgestrekte eetzaalen, elk door twee kachels verwarmd, vroegen wij den Belgen
of het eten naar hun genoegen was. Het brood vooral werd door hen geprezen.
820 "En de middagkost?"
"O, zuster", heette het, "die zoude wel goed zijn, maar weet u, in de keukens staan
alleen Walen achter 't fornuis. Walen kunnen niet koken. De fijnste patatten bederven
zij."
825 Woedend werden die menschen uit Vlaanderen als ze maar spraken over de Walen en
driftig uitten ze hun verontwaardiging alleen al bij de gedachte aan hun bureu uit
Waalsch België. Hier, in het land, waarheen ze zijn komen vluchten, die uit de
Waalsche en die uit de Vlaamsche streken, kunnen ze, tot rust gekomen van de
oorlogsellende, hun wederzijdschen haat niet verkroppen en nu ze in dat groote kamp
830 allen werden saamgebracht en elk oogenblik met elkander in aanraking komen, laait
opnieuw de woede tegen elkander op en uit zich bij elke gelegenheid.

Drie weken lang is gewerkt aan de drie dorpen zooals ze nu zijn en zeker zal, naar de
heer Muller ons vertelde, aan de voltooiing en de verbetering van de geheele
Inrichting worden gearbeid, tot aan het eind van den oorlog, omdat telkens naar
835 verbeteringen zal worden gestreefd. De mannen gaan er werken aan verharding van de
wegen; zij zullen fietspaden aanleggen, ook opdat de doktoren des nachts tusschen al
die woonbarakken den weg kunnen vinden; zij zullen den hobbeligen, oneffen bodem
gladmaken en slooten graven voor de afwatering, waarvan reeds een voltooid is. Diepe
gaten graven zij, waar de wintervoorraad aardappelen wordt ingekuuld. Zóó zullen de
840 Belgen zich verdienstelijk maken en zij zijn thans reeds nuttig. Niet alleen door het
verrichten van al dat spade-werk, maar ook door als zaalchefs op te treden en
toezicht te oefenen over hun landgenooten.

De slaapbarakken zijn verdeeld in geheel afgeschoten ruimten. Wij mogen die hokjes
niet met den naam vertrekjes betitelen, nu grauw als het gonje dat is gespannen
845 tusschen de ruimten, was er heel de atmosfeer. Kil-huiverig was 't in die gebouwen,
waarvan een gedeelte over de ruwhouten wanden reeds een asbest-laag heeft gekregen,
dit met het oog op meerdere warmte, maar die geen van allen, wegens brandgevaar,
verwarmd zijn; waarin ook niet gerookt mag worden.

De zwarte zanderige bodem, heide tot voor enkele weken, en het hier en daar
850 doorzlepemde regenwater droegen tot het geven van dien naargeestigen indruk niet
weinig bij. Die onvoldoende dichtheid der woonbarakken zal zoodra mogelijk worden
verbeterd, werd ons verteld. Overigens slapen de menschen op stroo, dat is neergelegd
op den verhoogden vloer en in den winter beter schijnt te voldoen dan matrassen, die
wel voorradig zijn, doch eerst in gebruik zullen worden genomen als het weer warmer
855 wordt. De ervaring van officieren, onderofficieren en soldaten, zeide de
regeeringscommissaris, is, dat stroo des winters een warmer ligging biedt. Uit de
verschillende plaatsen, van waar de vluchtelingen naar Nunspeet komen, worden de
rijksdekens meegestuurd.

De praktische, Amsterdamsche dekens met haar papieren voering, zooals zij in het
860 Doorgangshuis aan de IJ-kade werden gemaakt en gebruikt, hoorden wij bijzonder
roemen. Electriche verlichting is overal aangebracht voor zoover dit mogelijk was.
Echter was de voorraad kabels totaal uitgeput en moest iemand naar Engeland worden
gezonden om een bestelling te doen en aan te dringen op zéér spoedige aflevering.
Het drinkwater!

865 Bij elke twee barakken staat een pomp en sinds de oprichting van het vluchtoord zijn
de pompen voortdurend onderzocht door het chemisch Bureau van de Maatschappij "De
Veluwe".

Een aantal van deze rapporten ligt vóór ons, het oudste gedateerd van 20 November.
Van dit rapport luidt de conclusie: "Het water van pomp 1, loods 3, benevens
870 keukenpomp a. d. kop zijn af te keuren, daar blijkbaar mest of faecaalstoffen uit den
bovengrond er in doordringen. De wel zal daar dieper moeten worden tot op ca. 25
meter, waar absoluut zuiver water te vinden is. Pomp 2 uit loods 3 blijkt op de
scheiding van bouwland en woesten grond te staan en ook nog den invloed van de
opgebrachte mest te ondergaan. Voorzichtig komt het ondergeteekende voor die pomp ook
875 nog 10 M. dieper te slaan.
De scheikundige,
(w.g.) dr. v. d. Marck."

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

De conclusie van het rapport van 25 November is:

"Water uit keukenloods lange kant is af te keuren als verontreinigd.

880 Water uit loods 3, pomp 1, is door de dieperboring thans zoover verbeterd, dat tegen het gebruik geen bedenking bestaat. Water uit loods 10, pomp 1, is verdacht. Dieper slaan der wel noodzakelijk. Overige pompen zijn goed.

De scheikundige,

885 (w.g.) dr. v. d. Marck."

Conclusie van het rapport van 30 November:

"Loods 1, pomp 2 is na het dieper slaan zooveel verbeterd, dat met het oog op de groote bovenstaande zandlaag het water thans zonder bezwaar gebruikt kan worden.

890 Loods 2, pomp 1, is af te keuren. De keukenpomp lange zijde is thans na dieper slaan, voor gebruik geschikt. Het ijzeroxyde is vermoedelijk uit pomp of buizen afkomstig en zal wel bij herhaald gebruik verdwijnen. De overige pompen zijn goed.

De scheikundige,

(w.g.) v. d. Marck."

895 [voor de resultaten van de metingen zie [bijbehorend bestand](#)]

Hieruit blijkt hoezeer met succes naar volmaking wordt gestreefd.

900 Nunspeet krijgt van de Belgische vluchtelingen allen behalve hen. die naar Veenhuizen worden verwezen; het krijgt dus bet goede element maar daarnaast ook de "ongewenschten." Bij voortduring wordt gewerkt om hen van wie blijkt, dat zij thuis behooren in andere omgeving, geplaatst te krijgen bij particulieren; bij families in ons land, die dan de zorg der Belgen voor eigen rekening op zich nemen. De Amsterdamsche sub-commissie voor de huisvesting werkt in dezen voortreffelijk en
905 onvermoeid. Uit die beter aangelegden worden ook de zaal- en keukenchefs gerecrueteerd.

De bewoners van het Vluchtoord mogen hun "dorpen" niet verlaten. Op dat 23 H.A. groote terrein hebben zij genoeg ruimte om frissche lucht te happen, en in de groote eetzaalen, die den ganschen dag open staan, kunnen de vrouwen babbelen en breien, als
910 zij niet in het waschhuis aan de tobbe staan om te spoelen; en de mannen kunnen er lezen, rooken en een steentje of kaartje leggen als straks de dagtaak is voltooid. Bijkans allen hebben ze geld op zak en in den winkel, die op het groote middenplein staat, loopt de nering druk. De kinderen komen zure balletjes snoepen en taaikoekjes, de vrouwen halen een ons rookvleesch of een potje jam om de boterham te
915 "meubileeren", de mannen koopen lucifers, tabak, zure haring of papier en enveloppen om te corresponderen. Alleen sterke drank is niet te krijgen. En dat voorkomt héél wat dronkenschap, die niet zou kunnen worden tegengegaan als de kampbewoners vrij wandelen hadden in dorp en omstreken, want dan zou het niet blijven bij herbergbezoek. Dan zouden de vluchtelingen (o, niet allen, maar er zijn ter onder) den boer
920 optrekken om het medelijden op te wekken; dan zouden ze gaan vagabondeeren en bedelen en het de bevolking lastig maken.

Heeft men niet in Oldenbroek leergeld opgedaan? Daar is eenige keeren een sterfgeval voorgekomen; de begrafenis moest in Epe plaats vinden. Heele drommen Belgen volgden den stoet om den landgenoot de laatste eer te bewijzen en zij kwamen stomdronken
925 terug. Ook aan dezen wantoestand is een eind gemaakt; nu mogen hoogstens zes personen meegaan naar de begraafplaats. Maar wèl ligt het in de bedoeling van den heer Muller om af en toe eens met een groep kampbewoners er op uit te trekken om één flinke wandeling te maken.

Zoo gebeurde het ook in Oldenbroek en als de mannen tevoren flink hadden gewerkt werd
930 aangelegd in een estaminet en allen werden getraceerd op een potteke bier. Ongeregelheden van eenige beteekenis kwamen niet voor; bij kleine oneenigheden wordt terstond ingegrepen en een korte provoost van een paar uur is al voldoende om den recalcitranten Belg te kalmeeren. Dezer dagen sloeg een der vluchtelingen een marechaussee in het gezicht; een straf van 24 uur provoost volgde; de man was daarna
935 weer volkomen rustig.

In het kinderruis worden zwakke zuigelingen verpleegd, aangesterkt. Toen wij het bezochten, waren er twintig patientjes. Drie kinderen zijn totnogtoe overleden. Op
940 een dier gevallen wijst de "Volk"-redacteur. Wij hebben naar aanleiding van dat verhaal inlichtingen ingewonnen bij een der zusters van het kinderruis en bij een der doktoren. Toen bleek, dat de moeder van het stervende wichtje, waarvan de naam wel degelijk bekend was, door de zuster is gezocht in de barakken. De vrouw werd gevonden en op de hoogte gebracht van den toestand van haar kind. *Zij verlangde echter niet*

mee te gaan naar het sterfbedje.

945 En zoo weinig apprecieeren enkele vrouwen de behandeling, die haar kinderen genieten in het kindershuis (waarvoor een voor dit doel gehuurde villa speciaal werd ingericht), dat zij in het uur, dat zij kwamen om haar kind te voeden, dit stilletjes mee terug namen naar het kamp. Hetgeen wel zoo ondoordacht mogelijk is daar nog geen aparte zuigelingen- en kindertafel in het Vluchtoord is ingericht; wel ligt het in de

950 bedoeling in elk dorp een aparte zuigelingenloods te bouwen. Liever, vertelde een der doktoren, bezoeken de moeders de polikliniek; zij gaan daar klagen en vertellen, dat haar zuigelingen lijden aan diarrhee. Dan worden bonnetjes verstrekt voor extra-melk en eieren en medicijnen. Wat bleek herhaaldelijk? Dat de moeders in dergelijke gevallen de medicijnfleschjes onaangeroerd lieten staan. Bij

955 ontdekking werden dan terstond de bons voor extra-voeding ingetrokken. In het hospitaal (het huis der Wezenkas werd er voor gehoord) liggen 32 patiënten: volwassenen en kinderen.

"Het is een slechte, ziekelijke tijd, deze tijd van 't jaar", zei de dokter, die juist de ronde had gedaan, "tijd voor influenza en bof. We hebben hier ook een paar

960 mazelenpatiëntjes en een viertal herstellende mannen. In de vrouwenzaal ligt een 89-jarig Belgisch wijfje. Ze is gezond, maar zóó oud, dat we wel een uitzondering met haar mochten maken en haar hier nu een beetje vertroetelen.

"Hebt u die vreeselijke drukte gezien aan de polikliniek? Daar komen ze iederen dag queue maken, de Belgen, want er worden ook kleerenbons uitgegeven; aan het

965 kleedingmagazijn worden de goederen dan later uitgereikt. En de drassige grond? Ja, dat is onaangenaam, maar den vluchtelingen worden, terstond als zij hier komen, klompen verstrekt en dat schoeisel is wel bestand tegen modder en water."

Toen vertelde hij ons nog, dat bij de drie doktoren, die thans in het vluchtoord werken en onder wie ook een vrouwenarts, nog een kinderarts zal worden aangesteld en

970 dat, als het kamp nog meer wordt uitgebreid (aan de uitbreiding werd reeds begonnen), ook nog een hospitaal zal worden aangebouwd. Van die uitbreiding hadden we al vroeger gehoord van den heer Muller, die vertelde, dat vooreerst nog voor drieduizend personen ruimte moet worden gemaakt.

"We zijn volstrekt niet van meening dat het al goed gaat", verklaarde de

975 regeeringscommissaris, "hoe kan dat ook, waar nog iederen dag bijna duizend menschen aan het Vluchtoord worden toegezonden." Toen roemde hij speciaal het hospitaal, vertelde, dat het stelsel van wijkverpleging zoo uitstekend werkt en dat, wat het aantal zusters betreft, de dokter zooveel kan krijgen als deze vraagt. Thans zijn negen verpleegsters werkzaam.

980 Nog vroegen we hem naar bijzonderheden omtrent het verhaal van de vrouw, die zou zijn gestorven omdat haar deskundige hulp had ontbroken bij de bevalling. "Daar is geen woord van waar!" antwoordde de heer Muller. "Deze vrouw is uit het kamp van Oldenbroek naar hier gekomen, maar zij heeft op de polikliniek geen aangifte gedaan van den toestand, waarin zij verkeerde. Twee dagen was zij hier, toen zij een kind

985 het levenslicht schonk. Geneeskundige hulp werd gehaald en in 't bange uur stond de echtgenoot zijn vrouw bij. Bij komst van den geneesheer was het kindje reeds geboren. Het eenige, wat ik u thans nog kan verzekeren is, dat moeder en kind welvarend zijn." De dokter bevestigde later wat de heer Muller ons had meegedeeld en hij voegde in verband hiermede er nog aan toe, dat de aanstaande moeders bij particulieren in het

990 dorp worden verpleegd voor twee gulden per dag!!

Op onze rondwandeling over de uitgestrekte terreinen hebben wij toen nog een kijkje genomen in de kerk, uiterst primitief, door twee groote kachels verwarmd gebouw, staande op het middenterrein; hebben wij een neus vol zwaren tabakswalm gehaald in

995 het wachtlokaal, waar eenige tientallen van de 165 huzaren, die den bewakingsdienst verrichten, bijeen waren. Wij hebben de scholen gezien met de overdekte speelplaats en vernomen, dat de onderwijzers hun aparte vertrekjes hebben. Later in het huis in het dorp waar de staf van den regeeringscommissaris is gehuisvest: een ritmeester, een luitenant-kwartiermeester, het hoofd van het onderwijs en den Burgerlijken Stand;

1000 een houtvester (chef van den arbeid), die van het kleedingmagazijn en van den geneeskundigen dienst en waar ook de heer Muller zelf zijn intrek heeft genomen, zagen wij, hoe alles volgens kaartstelsel wordt geadministreerd in de keurigste orde. Het vierde thans in aanbouw zijnde dorp zal den 18en December voltooid zijn.

1005 De heer Muller heeft het gezegd; "Wij zijn volstrekt niet van meening dat het al goed gaat".

Als de man, die met de opperleiding over dit vluchtelingendorp is belast en die het volkomen vertrouwen, van de regering geniet zóó spreekt, houden die woorden dan niet de belofte in: "Wij zullen zorgen, dat zoo snel als dit in onze macht is, alles zoo

1010 goed mogelijk zal worden!"
Wat de heer Muller ra drie weien heeft tot stand gebracht en zijn noeste werkkraft vormen bovendien de beste waarborgen voor het zoo spoedig mogelijk vervullen van die onuitgesproken belofte.
A. E. Z.

1015 **Posterijen en Telegrafie.**
De Portugeesche telegraaf-administratie deelt mede, dat de regeering van de Portugeesche republiek voor onbepaalden tijd het verkeer tusschen het eiland Fayal (Azoren) en Noord-Amerika langs de kabels van de Duitsche-Atlantische Maatschappij heeft geschorst.

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27904]

1025 **EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.**

BERICHT.

1030 **Aan hen, die zich met 1 Jan. a.s. als inteekenaar opgeven, wordt ons blad van heden af toegezonden.**

DE OORLOG

De algemeene toestand. - Mijnen in de Zwarte Zee. - Veurne beschoten. - De strijd in Polen. - De bezetting van Belgrado. - Beijers gevallen. - De zee strijd bij de Falklandeilanden. - Brieven en berichten uit de oorlogvoerende landen.

1035 **De algemeene toestand.**
Toen voor eenige dagen de Fransche minister van marine, Augagneur, verklaarde, dat de geallieerden meesters waren ter zee, sprak hij niet over de Duitsche kruisers, die den Britschen handel in de groote zeeën zooveel schade hadden berokkend, en die nog steeds in de gelegenheid waren hunne tochten voort te zetten. Wel was de stoutmoedige kleine kruiser "Emden" bij de Cocos-eilanden in een strijd met den Australischen kruiser "Sydney" vergaan, en was de "Königsberg" in de Rufyi-rivier opgesloten, maar het Duitsche eskader onder admiraal Von Spee, dat bij Coronel aan een Engelsch eskader een nederlaag had toegebracht, was nog in den Stillen Oceaan en in staat de handelsvaartuigen van de geallieerden aan te houden en buit te maken.
Verschillende eskaders, Japansche en Engelsche, waren uitgezonden, om op deze Duitsche schepen jacht te maken, en ze zoo mogelijk te vernietigen.
Een Engelsch eskader, onder bevel van admiraal Frederich Sturdee, ontmoette Dinsdagmorgen in de nabijheid der Falklandeilanden, in het zuidelijk deel van den Atlantischen Oceaan, het Duitsche eskader, bestaande uit de "Scharnhorst", die de admiraalsvlag van admiraal Von Spee voerde, de "Gneisenau", de "Leipzig", de "Dresden" en de "Nürnberg". Hij ging onmiddellijk tot den aanval over, en in een scherp gevecht werden de groote kruisers "Scharnhorst", "Gneisenau" en de kleine kruiser "Leipzig" tot zinken gebracht; de "Dresden" en de "Nürnberg" konden zich door de vlucht redden, doch worden vervolgd. De Engelsche admiraal meldt, dat de Engelsche verliezen gering zijn. Vele overlevenden van de "Leipzig" en de "Gneisenau" werden gered.

1040 Dit is voor de Duitsche marine een zware slag. De beide groote kruisers, met een waterverplaatsing van 11.600 ton, waren in 1906 van stapel geloopt, en hadden zich in dezen oorlog als goede, snelvarende schepen doen kennen. De kleine kruiser "Leipzig" was van het type der Bremer-klasse, die uit 7 schepen bestaat.
1045 Voor zooveel bekend is, zijn nu nog slechts de "Dresden" en de "Nürnberg", die door de Engelschen worden vervolgd, en de "Karlsruhe", die in den Indischen Oceaan rondzwerft buitengaats.

1065 De Engelschen hebben voor den slag bij Coronel, waarin de "Monmouth", de "Glasgow" en de "Good Hope" te gronde gingen, schitterende revanche genomen. Hoe groot het eskader van admiraal Sturdee was, is niet bekend. Maar hij heeft aan kranige Duitsche schepen, die met groote moed en taaie volharding den strijd op den grooten plas waagden, een eervollen zeemansdood bezorgd.

1070 De Engelschen, die door de behandeling van den commandant der "Emden", kapitein Von Müller, getoond hebben zeemansdeugden te waardeeren, ook bij den vijand, zullen ook de overlevenden van de bij de Falklandeilanden vergane schepen, hunne sympathie niet onthouden.

Thans is het bijna waar, wat de minister Augagneur betoogde, en zijn de geallieerden

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

1075 onbeperkt heerscher ter zee. Ondanks de Duitsche schepen hadden zij reeds vroeger alles kunnen doen wat zij wilden; zij konden troepen vervoeren uit alle deelen der wereld, naar Frankrijk, zij konden voor aanvulling van levensmiddelen zorgen voor Frankrijk en Engeland, zonder daarin te worden belemmerd, zij kunnen den handel dezer landen beschermen.

1080 En zoolang de Duitsche vloot niet buiten de havens komt, kan Engeland weer zeggen: "Brittania rules the waves".

Van de oorlogstooneelen te land zijn de berichten nog steeds dezelfde. Op het westelijk oorlogstooneel worden de artillerie-duels voortgezet; van de zee tot de Lys. Aan de Aisne wordt weder van partieele successen melding gemaakt, en in het Argonnenwoud hebben zowel de Duitschers als de Franschen, volgens de officieele communiqueés, vorderingen gemaakt.

1085 De Duitsche troepen hebben zich, volgens het bericht uit het groote Duitsche hoofdkwartier, genoodzaakt gezien bij Reims een hoeve, waarop de Roode Kruis-vlag wapperde in brand te schieten, wijl uit verschillende verkenningen, en uit photo's door vliegers genomen, bleek, dat achter die hoeve een zware Fransche batterij verborgen was.

1090 Uit het bericht blijkt niet, of de Duitsche commandant zich gehouden heeft aan den regel, om door een parlementair te doen waarschuwen, dat tegen die Roode Kruis-hoeve maatregelen zouden worden genomen, indien de bedoelde Fransche batterij niet werd verwijderd. Ook al wordt dit door het stellige oorlogsrecht niet geëischt, een plicht der menselijkheid zou het toch zeker zijn!

1100 De "Times" bevat eenige mededeelingen over de daden der Belgische troepen in Noord-Frankrijk en Zuidwest-België, onder persoonlijke leiding van Koning Albert. Het was geen sterk, frisch leger, wat daar optrad; samengesteld uit de overblijfselen van wat eens het Belgische leger was, afgemat en uitgeput, zwak in getalsterkte, heeft het aan de Yser wonderen van dapperheid verricht. Twee en een halve maand hadden de Belgen, bijna zonder eenigen bijstand van de geallieerden, bij Luik, in Namen, 1105 Leuven, Haelen, Aerschot, Mechelen, Dendermonde en Antwerpen het hoofd geboden aan de Duitschers. Wat er van het leger was overgebleven, verzamelde zich achter de Yser, om daar de verdediging van het vaderland voort te zetten.

1110 Op 16 October deden de Duitschers een verkenning in de richting van de Yser, om te zien hoe de verdediging dier rivier was ingericht. Van Dixmuyden tot aan de zee was de verdediging opgedragen aan het Belgische leger, gesteund door een brigade Fransche marinetroepen, zonder geschut. Op 17 October beschoten de Duitschers de geheele linie. Den volgenden dag werden de Belgen door overmachtige vijandelijke afdeelingen verdreven uit hunne stellingen bij Mannekensveren en Keyen op den rechteroever aan de Yser. Doch in den nacht deden zij een tegenaanval en bezetten al hunne stellingen 1115 weder.

Zoo ging het voortdurend in de volgende dagen, stellingen werden genomen en hernomen, en steeds breidde het Duitsche front zich uit. Eerst op 22 October konden de Duitschers voet vatten bij Tervaete, op den linkeroever van de Yser; doch in een tweeden tegenaanval dreven de Belgen hen weder terug. In den nacht hernamen de 1120 Duitschers Tervaete.

Den volgenden dag kwamen de Franschen, de 42e divisie, aan de Yser om de Belgen, die sedert den val van Antwerpen onophoudelijk hadden gemarcheerd en gevochten, te steunen.

1125 De 2e Belgische divisie werd afgelost; maar de 1e en 4e divisie moesten den strijd nog voortzetten. De Duitschers deden hevige aanvallen op hunne posities en dreven hen terug tusschen Schoorbaeke en Tervaete.

1130 In den nacht van 23 op 24 October werden niet minder dan veertien aanvallen gedaan op Dixmuyden, die allen werden afgeslagen door de Belgen en de marinetroepen. Van 23 tot 30 October verdedigden de Belgen, gesteund door Fransche troepen, voet voor voet het terrein tusschen Nieuwpoort en Dixmuyden, en ondanks hunne krachtige aanvallen slaagden de Duitschers er niet in, door deze linie heen te breken. Eens bezetten zij Ramscapelle, maar zij werden er weder uit verdreven door de Fransche 42e divisie, onder generaal Grossetti, en de Belgische 2e en 3e divisie. Sedert maakte de inundatie van de Yser-vallei het noodig, dat de Duitschers een terrein, dat zij met 1135 zooveel moeite en opoffering hadden veroverd, weer verlieten.

1140 De "Times", die den moed en de volharding der Belgen prijst, wijst erop, dat zij eens, toen de Engelschen meer zuidelijk hard moesten vechten voor hun leven, zeven dagen en zeven nachten bijna zonder hulp de aanvallen afsloegen van de Duitschers, en dezen hevige verliezen toebrachten. De Belgen verloren in dien strijd een kwart van hun sterkte, de Fransche verliezen waren minstens even hoog.

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

Maar de Duitschers slaagden niet in hun pogen om langs de kust voort te rukken, om door de linies der geallieerden heen te breken, of om den linkervleugel van hunne troepenmacht tot wijken te noodzaken.

- 1145 Op het oostelijk oorlogsterrein doen de gevolgen van den val van Lodz zich reeds gevoelen. De vraag, of de Russen bijtijds voldoende versterkingen zouden kunnen aanvoeren, dan wel of de Duitschers in staat zouden zijn de aftrekkende Russische legers te vervolgen, schijnt in laatstgenoemden zin te moeten worden beantwoord. Dat zou men tenminste afleiden uit de Russische mededeeling, dat men moet voorbereid zijn
- 1150 op wijziging in de dislocatie der troepen aan den linkeroever van de Weichsel. Tegelijkertijd blijkt het, dat de Deutsche en Oostenrijksche troepen, in verband met de inneming van Lodz, pogen een aanval op de Russische legers te doen. De eene aanval geschiedt uit het noorden, langs de lijn Soldau-Mlawa-Warschau, de andere uit het zuiden, uit Krakau in westelijke richting, om de Russische offensieve beweging tegen
- 1155 Krakau tegen te gaan. Volgens de berichten van Russische zijde zijn de gevechten in den omtrek van Mlava, dus in het noorden, minder hevig, nadat de Duitschers bij nachtelijke aanvallen ernstige verliezen hadden geleden, en werden in het zuiden, bij Krakau, de Deutsche aanvallen tweemaal met groote verliezen afgeslagen.
- 1160 De Deutsche berichten zeggen slechts, dat in het noorden wordt gestreden, en dat bij Krakau Russische aanvallen met succes werden afgeslagen.

Op het Westelijk oorlogstooneel. Avondrapport.

- 1165 PARIJS, 9 December. (Reuter.) Het communiqué van hedenavond luidt: Geen andere voorvallen worden vermeld dan een voortgang bij Parvillers en een afgeslagen Duitschen aanval bij Tracy Laval,

De strijd aan de Yser.

- 1170 LONDEN, 10 Dec. (Reuter.) De "Daily News" verneemt uit België: Door een handigen zet hebben de Belgen verschillende loopgraven aan den Yser genomen. Zij maakten toebereidselen voor een schijnaanval met vloten, en terwijl de Duitschers daarop aanvielen, deden de Belgen op een andere plaats een aanval op de Deutsche loopgraven, en dreven de bezetting met de bajonet daaruit. Op die wijze hebben de Belgen bijna
- 1175 een kilometer terrein gewonnen.

Een Belgisch vlieger aan het werk.

- LONDEN, 10 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De "Daily Chron." bevat een verhaal hoe een Belgisch vlieger een Duitsch convooi en een detachement cavallerie ernstige verliezen
- 1180 berokkende. De twintigjarige aviateur, die als vrijwilliger dienst had genomen bij de luchtvaartafdeeling, is zes weken geleden tot luitenant bevorderd. Toen hij den 8sten in de richting van Ostende vloog, bemerkte hij een Deutsche colonne. De vlieger, die zoo laag vloog, dat men hem voor een Duitschen aviateur hield, vernielde drie motorwagens en bracht groote wanorde in de colonne, waardoor
- 1185 hij kon ontkomen, een hoogte bereikende van 5000 voet. Naar Brugge vliegende, wierp hij bommen op een afdeeling cavalerie, die verdekt stond opgesteld achter boerderijen. De eerste bom viel te ver, maar de tweede ontplofte midden tusschen een escadron. Daar het vuur van den vijand de machine beschadigd had, moest de aviateur dalen op geïnuundeerd terrein. Maar hij slaagde erin door het water wadende de
- 1190 Belgische stellingen te bereiken. Het vliegtuig is door de Belgen gered.

Veurne beschoten.

- LONDEN, 10 Dec. (Eigen bericht.) De "Times" verneemt uit Noord-Frankrijk dat Dinsdagmorgen Deutsche granaten in Veurne vielen. Zij waren gericht op het
- 1195 spoorwegstation. Hoewel de naastbijzijnde vijandelijke kanonnen waarschijnlijk nog zeven mijlen ver weg stonden, troffen toch twee granaten doel. Een granaat kwam neer naast een trein vol met Belgische gewonden. Tal van coupévensters werden vernield en drie man werden gewond.
- Het aantal gedode slachtoffers van den aanslag van de "Taube" op Hasebrouck op
- 1200 Maandag bedraagt negen Britsche soldaten en vijf burgers; 25 personen werden gewond.

Een charge van de "chasseurs d'Afrique".

- Eind November — schrijft een correspondent van de "Daily Telegraph". was de Deutsche aanval op het Noord-Fransche stadje Albert op zijn hoogtepunt.
- 1205 Maar nog is het in handen der geallieerden; dank zij den chasseurs d'Afrique! Toen de fabrieken en andere gebouwen van het stadje na een dagenlang bombardement in

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

- puin jagen, werd het tijd voor het tegenoffensief. Op vijf mijlen afstand, nabij Owillers, was een sterke vijandelijke cavalerieafdeeling gesignaleerd, en de Fransche staf besloot het terrein voor de infanterie te doen zuiveren door de cavalerie.
- 1210 De chasseurs d'Afrique kregen de opdracht de Fransche verbindingslijn met Aveluy tegen de Pruisische garde-dragonders te beschermen.
- 's Morgens om negen uur reed de dappere cavalerie op de kleine Arabische paardjes den weg naar Becordel op, en nu is een der chasseurs, die thans in een hospitaal ligt, aan het woord: –
- 1215 "Wij reden door een boschje; in een greppel lag een man in zoo natuurlijke houding, dat het was alsof hij sliep. Twee van ons stapten af, en, het lichaam omdraaiende, bemerkten zij dat het een uhlaan was; hij kon nog niet lang dood zijn, en was dwars door het hart geschoten.
- Aangezien geen der onzen nog hier geweest was, waren wij zeer verbaasd; maar toch bleven wij kalm, en verwachtten met spanning het treffen met de keizerlijke garde-ruiters. Ongeveer drie kilometer van La Basselle hielden wij rust, en de officieren beraadslaagden onderling.
- 1220 "Laten wij schieten vóór wij chargeeren" – zeide de ritmeester van het derde escadron, waartoe ik behoor.
- 1225 "Neen", antwoordde de kolonel, "onze orders zijn precies omschreven", en, zijn sabel trekkende, riep hij uit: "Allons mes enfants!"
- De kolonel wendde zich in het zadel om, keek ons aan, en, zich in de stijgbeugels opheffende, wenkte hij met de sabel.
- Het was een gebaar dat op manoeuvres banaal moge zijn, maar op dit oogenblik kreeg
- 1230 het een speciale wijding; met donderende stem riep hij: –
- "Escadrons, garde à vous, pour charger, sabre min – au trot – au galop – marche!"
- De trompetten schetterden de charge, en de officieren herhaalden de bevelen.
- De geest der mannen was schitterend. Wij allen voelden de beteekenis van het moment – en wij reden weg.
- 1235 Onze kleine paardjes gingen als vanzelf in den galop – zij schenen te begrijpen wat er van hen verlangd werd, en de dronkenschap van den strijd hield ons allen bevangen. De afstand tusschen ons en de vijandelijke linies werd kleiner; wij zagen hen in een dichte massa, schijnbaar bewegingloos, maar niettegenstaande dat, langzaam op ons toekomende, als in supreme minachting voor onze wild aanstormende horden. Wij kwamen
- 1240 steeds nader, en hielden de paarden stevig in de hand. De voeten schoven wij wat vooruit in de beugels, die wij vast tegen den hak duwden; de sporen hielden wij vast aan, en, met de sabel in de linker-, den karabijn in de rechtervuist, kwamen wij snel nader.
- Toen brak een luide kreet los: "Chargeeren, chargeeren!"...
- 1245 Wie riepen het? Wij allen; uit ieders keel kwam het woord, en wilde kreten en hoerageroep uitten wij, toen wij ons op den vijand stortten.
- De karabijnen gingen als één knal af: snel waren zij ter zijde gelegd, en hielden wij de sabel in de rechtervuist.
- Zoo chargeerden wij, en wierpen ons schouder aan schouder op den levenden muur.
- 1250 Onbeschrijflijke kreten, het gekletter van staal op staal, gesnuif en angstkreten van paarden, alles klonk wild dooreen.
- Daarop volgden de kreten van gewonden, en beving ons de duizeling van de moordpartij. Ikzelf hakte mij een bres, en drong in de steigerende, verwarde massa van paardenlichamen; ik hakte links en rechts, voelde mij in de massa meegesleept, en
- 1255 sloeg in den vijand, zooals mijne kameraden, als met de zeis in het rijpe koren. De garde-dragonders vielen om ons neer; ruiterslooze paarden drongen wild op en verhoogden de verwarring. Als een lawine sloegen wij ons over en door de achterhoede der Duitschers; de dragonders lagen gewond of dood ter aarde, of vluchtten in wilden galop. Een paard draafde weg; bloed droop uit zijn sidderende flanken en 't hoofd
- 1260 hield het recht op geheven, iets achterover. Op zijn rug droeg het het beweginglooze lichaam van den dooden ruiter. Plotseling hooren wij een ratelend geluid... de vijand opent machinegeweervuur op ons, en hun artillerie komt in stelling op grooten afstand. Onmiddellijk verspreidden wij ons, en veranderden van front, en tegelijk
- 1265 hoorden wij het antwoord van onze brave kanonniërs; links en rechts van ons ontwikkelde onze infanteriebeweging zich zóó snel, dat de Deutsche artillerie, bevreesd voor een flankaanval, op Guillemont terugtrok.
- Sindsdien is Albert niet meer gebombardeerd, en als onze "piou-pious" langs la Basselle komen, zeggen zij met enthousiasme: "Hier was het dat wij de keizerlijke gardedragonders opvraten"...
- 1270 Het geheel doet denken aan de beroemde cavaleriecharge van de divisie Margueritte bij Sedan.

Op het Oostelijk oorlogstoneel.

Over het ijs.

1275 Naar verschillende Duitsche bladen melden, heeft een groote Russische legerafdeeling bij het overtrekken van de rivier Ruba zware verliezen geleden. De Oostenrijksch-Hongaarsche stellingen willende aangrijpen, kwam zij niet enkel onder het vernietigende vuur van de zware Oostenrijksche artillerie, maar daarenboven brak bij het overschrijden der rivier de ijskorst, zoodat vele Russen omkwamen.

1280

Russische berichten.

PETROGRAD, 10 Dec. (R. T. A.) Rapport van den generalen staf:

1285 De gevechten in de omgeving van Mlawa werden den 8sten Dec. minder hevig. Aan den linker Weichseloever gingen de Duitschers in den avond van 7 Dec. onder dekking van de duisternis over tot een gelijktijdig offensief over het geheele front Ilof-Glafno, waarbij zij voortdurend verbitterde aanvallen deden met dichte massa's. Maar, verlicht door onze zoeklichten, werd de vijand door ons vuur gedecimeerd, zoodat hij moest terugtrekken. Met het opkomen van de maan eindigden de aanvallen.

1290

Den volgenden morgen werd het hevige gevecht op het front Lowitsj-Ilof voortgezet, doch zonder succes voor den vijand.

In de omgeving van Petrokof kwam geen wijziging in de actie.

De strijd ten zuiden van Krakau wordt met hardnekkigheid voortgezet, waarbij het offensief met het defensief afwisselde. De Duitschers trachtten tot tweemaal toe ons front te doorbreken, maar zij werden met groote verliezen teruggeslagen.

1295

Het bombardement van Lowitsj.

1300 PETROGRAD, 10 Dec. (R. T. A.) Een telegram uit Lowitsj beschrijft het veertiendaagsch onafgebroken bombardement van alle zijden als ontzettend. Openbare gebouwen en particuliere woningen zijn verwoest. De bewoners vluchtten in de kelders, doch werden bij twintigtallen in de straten gedood en gewond. Moeders met kinderen op den arm werden getroffen toen zij, trachtende buiten de stad te komen, in de vuurlinie terecht kwamen.

Lodz.

1305 LONDEN, 10 Dec. (Eigen Bericht.) Hamilton Fyfe seint uit Petersburg aan de "Daily Mail", dat Lodz Zondagnacht door de Russen werd ontruimd. De stad werd om strategische redenen tijdelijk opgegeven. De Duitschers bleven vijftien uren lang tegenover de ledige Russische loopgraven staan, eer zij begrepen dat ze zonder verzet Lodz konden binnentrekken.

1310

Op het Zuide[l]ijk oorlogstoneel.

Overwinning van Servië.

1315 ROME, 9 Dec. (Reuter.) Een officieel telegram is hier ontvangen uit het Servische hoofdkwartier, melding makende van een volkomen overwinning van Servië. De steden Valjewo en Uzitze zijn hernomen van de Oostenrijkers, van wie twee legerkorpsen volkomen zijn uiteengeslagen. Een enorme voorraad is buit gemaakt door de Serviërs, die bovendien 20.000 gevangenen maakten en 50 kanonnen veroverden. Het Servische persbureau meldt, dat de Serviërs op 5 December over het geheele front succesvol optraden, inzonderheid op den linkervleugel. De vijand moest in verwarring terugtrekken. Officieren en 1810 man werden krijgsgevangen gemaakt, terwijl twee houwitsers, vijf stukken berggeschut, vier mitrailleurs, benevens geweren en telegraafmaterieel in de handen der Serviërs vielen.

1320

De bezetting van Belgrado.

1325 De Zwitsersche kolonel Feyler schrijft in de "Matin" naar aanleiding van de bezetting van Belgrado door de Oostenrijkers:

1330 Uit militair oogpunt is de operatie slechts van betrekkelijk belang. Men moet niet vergeten, dat Belgrado niet meer de hoofdstad is, doch Nisj, en dat de bezetting slechts een episode is in de strategische operaties van de Oostenrijkers tegen de Serviërs, welke operaties weer een onderdeel - en werkelijk niet het belangrijkste onderdeel - vormen in de actie van de Triple Entente tegen de Duitschers. De militaire belangrijkheid is zelfs zoo gering, dat men zich moet afvragen of de beweegredenen van de operatie niet meer een politiek dan een strategisch karakter hebben.

1335

Van strategisch standpunt toch had men kunnen begrijpen, dat de Oostenrijkers hun strijdkrachten tegenover de Serviërs vastgelegd, tot het hoogstnoodzakelijke hadden beperkt, teneinde een zoo groot mogelijke macht tegen de Russen te kunnen werpen. Immers: zijn de Russen overwonnen, dan kan niets Servië meer redden, zelfs al was het

1340 Servische grondgebied intact gebleven. Zijn echter de Russen overwinnaars, dan zal zelfs de volkomen nederlaag van de Serviërs te niet worden gedaan. De conclusie ligt dus voor de hand, dat alle krachten moeten worden ingespannen om Rusland te overwinnen. Dit schenen de Oostenrijkers in den aanvang ook te begrijpen. Maar daarna hebben zij weer aandacht gewijd aan den bijkomstigen tegenstander. Moet daaruit worden afgeleid, dat zij, ziende dat het hoofddoel hun ontging, een afleiding

1345 hebben gezocht welke indruk maakt op de openbare meening? De intocht in Belgrado heeft plaats gehad met zeker vertoon, men heeft er mee gewacht tot 's Keizers feest: toen legde de Oostenrijksche generaal de sleutels van 's vijands hoofdstad aan de voeten van den monarch. Maar die hoofdstad is en blijft een open stad. Vier maanden heeft een groote mogendheid, met versche krachten, noodig gehad om Belgrado aan de

1350 door twee opeenvolgende oorlogen verzwakte Serviërs te ontrukken. Werkelijk, van militair standpunt bezien, aldus kolonel Feyler, kan men den intocht van de Oostenrijkers in Belgrado niet beschouwen als een wapenfeit, dat bewondering wekt.

1355 **Op Zee.**

Mijnen in de Zwarte Zee.

PETROGRAD, 10 Dec. (R. T. A.) De Russische regeering brengt ter kennis van de neutrale scheepvaart, dat de militaire noodzakelijkheid haar dwingt mijnen te leggen voor de Russische en Turksche kusten en havens van de Zwarte Zee. De Russische

1360 regeering is van oordeel, dat onder die omstandigheden de neutrale scheepvaart in de Zwarte Zee groote gevaren zou kunnen loopen. In elk geval wijst de regeering alle verantwoordelijkheid af voor ongelukken, welke voor onzijdige schepen het gevolg kunnen zijn van het in aanraking komen met mijnen, in de Russische en Turksche wateren geplaatst.

1365

In de Zwarte Zee.

PETROGRAD, 10 Dec. (R. T. A.) Den 8sten werden in de Zwarte Zee geen vijandelijke schepen signaleerd.

1370 **De strijd bij de Falklandeilanden.**

In het gevecht van het Engelsche eskader met de Duitsche kruisers werden de "Scharnhorst", die de admiraalsvlag van admiraal von Spee voerde, de "Gneisenau" en de "Leipzig" tot zinken gebracht.

1375 Door een onjuiste opvatting van het Reuter-telegram werd in het ochtendblad de veronderstelling geopperd, dat de "Scharnhorst" niet zou verloren zijn. Het blijkt uit de verschillende berichten, dat dit wel het geval is geweest.

BELGIË.

Een uitdaging.

1380 KEULEN, 9 Dec. (W. B.) De "Köln. Ztg." bevat een schrijven uit Berlijn, waarin melding wordt gemaakt van een interview met den Belgischen gezant te Kopenhagen, den heer Allard, in "Aftenbladet", waarin de gezant de Duitsche gruwelen in België bespreekt, en verklaart dat hij Belgische kinderen kan noemen, die gedurende den oorlog werden, verminkt, en de plaatsen kan aangeven waar kleine meisjes mishandeld

1385 zijn, en dat hij andere gevallen van mishandeling kan bewijzen.

De "Köln. Ztg." voegt daaraan toe, dat de gezant wordt uitgenoodigd die beschuldigingen op duidelijke wijze en met onweerlegbare bewijzen te staven. Geschiedt dit niet, dan moeten wij, zegt het blad, den gezant van lasterlijke beschuldigingen verdenken.

1390

DUITSCHLAND.

Kerstvrede.

Het "Tagebl." verneemt uit Rome: Van betrouwbare zijde wordt mij bevestigd, dat de Paus tot een algemeen wapenstilstand met Kerstmis het initiatief zou hebben

1395 genomen. Tot nu toe zou er alleen gepolst zijn en de antwoorden van alle kabinetten zouden nog niet zijn ontvangen. De zaak is ook daarom zeer moeilijk, omdat het Russische Kerstfeest op een anderen datum valt. Alles hangt af van de goedkeuring van de generale staven. Principieel zouden wel alle regeeringen toestemmen. In ieder geval meent men dat het voorstel van den Paus niet alleen getuigt van groote

1400 humaniteit, maar ook van den wensch van den nieuwen Paus naar politieke actie.

Duitschland en Turkije.

Twee Mohammedaansche hoogwaardigheidsbekleeders, Fir Sali Sjeriff en Mehemed Akif Bei, zijn uit Konstantinopel met een bijzondere zending te Berlijn aangekomen.

1405

ENGELAND.

Een hoogverraadsproces.

De zitting waarin Ahlers, een man van 50 jaren en handelsagent van beroep, terecht stond beschuldigd van hoogverraad met een eigenaardig schouwspel hebben opgeleverd. De rechtzaal te Durham, was overvol. Vooral vrouwen hadden zich in menigte op de beste plaatsen weten te dringen, vele kalmpjes kousen breiende, als de sinistere "tricoteuses" der Fransche revolutie.

1410

Sinds 12 jaar geleden kolonel Lynch terecht stond, was geen proces wegens hoogverraad in Engeland gevoerd. De acte van beschuldiging, opgemaakt volgens een wet van koning Edward III, was een wonderlijk stuk vol archaische zinswendingen.

1415

De beklagde, geboren te Hamburg, was als Engelschman genaturaliseerd in 1905, in welk jaar hij Duitsch consul werd.

"Verleid door den duivel," zeide de acte van beschuldiging, "had hij kwaadwilliglijk en verraderlijk geholpen en bijgestaan 's konings vijanden door aansporing en hulpverlening aan drie Duitschers, genaamd Martin, Koerfer en Beimann, tot het verlaten van Engeland om zich aan te sluiten bij 's vijands legermacht."

1420

In de drie hem ten laste gelegde gevallen had Ahlers de genoemde Duitschers aangespoord hun land te gaan dienen en hun het geld geboden voor de reis. Vast stond, dat hij negen tickets had gekocht voor den overtocht per Hoek van Holland-boot. Tegen een buurman had hij gezegd: ik heb het erg druk gehad. Vandaag heb ik 18 man naar Duitschland terug gezonden. Voor ieder hunner had hij de onkosten betaald, £2.11 voor de reis en 10 s. zakgeld.

1425

Blijkens een circulaire, voorzien van het stempel van het Duitsche consulaat te Sunderland, was Ahlers zonder terughouding als werfagent opgetreden. Zijn buurman kwam getuigen dat hij had gezegd: "Al ben ik genaturaliseerd, ik voel mij een Duitscher van gemoed."

1430

De beklagde ontkende iedere verraderlijke bedoeling. Hij had nimmer gehandeld tegen Engeland of in den zin gehad zoo te handelen.

Door de verdediging werd aangevoerd, dat Ahlers slechts zijn plicht als consul had gedaan. Hij wist aan welk gevaar hij zich blootstelde wanneer hij tegen de wet handelde, dat zijn plichten als Engelsch burger en Duitsch consul strijdig konden worden, en dus met bijzondere nauwgezetheid gedaan wat hij zijn taak achtte.

1435

In Tweestroomerland.

LONDEN, 9 Dec. (Reuter.) Officieel wordt medegedeeld omtrent de vorderingen der expeditie uit Indië naar de Perzische Golf: 5 December noopte een verkenning den vijand de Tigris over te trekken bij Kurnah. Daarbij leed de tegenpartij zware verliezen. Twee Turksche kanonnen, 67 manschappen en 3 officieren bleven in onze handen.

1440

6 December werden versterkingen uit Basora te Masera op den rechteroever van de Tigris aangevallen. De aanvallers werden met verlies teruggeslagen.

1445

7 December maakten de Engelsch-Indische troepen zich meester van Masera. 3 kanonnen en 600 gevangenen, waarvan 3 officieren, bleven in hunne handen.

8 December overschreden de Britsche troepen de Tigris en namen stellingen in ten noorden van Kurnah.

1450

9 December gaf de bevelhebber van Kurnah, de vroegere Turksche gouverneur van Bassora, zich onvoorwaardelijk met al zijn troepen over. De Engelsche verliezen bedroegen een blanke officier gedood, drie blanken gewond. Van de Indiërs sneuvelden 40 en werden 120 gewond.

1455

De Engelschen zijn thans meester van het land van de samenvloeiing van Euphraat en Tigris tet aan de zee, het rijkste gedeelte van de delta.

De bezetting van Togo.

De bezetting van Togoland en de vernieling van de draadloze telegrafie-installatie te Kamina heeft ongeveer 60.000 pond sterling gekost. De wetgevende vergadering van de Goudkust besloot de kosten van de geheele expeditie te dekken; 80.000 pond zullen in 1915 ter beschikking van de Britsche regeering worden gesteld.

1460

Giften van de koloniën.

Er is een Witboek verschenen, gevende een lijst van de verschillende giften van en uit de overzeesche dominions en koloniën van Groot-Britannië, in verband met den oorlog. Uit dat Witboek blijkt duidelijk het groote patriotisme in alle deelen van het Britsche wereldrijk. Er zijn groote giften van de uitgestrekte overzeesche dominions, maar zooals de "Times" opmerkt, het komt niet zoozeer aan op de grootte van de gift, maar op den geest waarvan ze een uiting is, en de kleinere bijdragen der

1465

1470

1475 kroonkoloniën zijn dan zeker van veel minder belang dan de grootere van de volkeren van Canada, Australië, Nieuw-Zeeland. Zelfs de kleinste koloniën droegen hetzij in geld, hetzij in natura iets bij ten behoeve van het Rijk en niet alleen de koloniën zelf, ook zelfstandige burgers zonden hun gave. Zoo vermeldt de lijst van geschenken o.a. een ton boter van een Australischen landbouwer. De lijst der giften is een schitterend bewijs van de eenheid der in de landen van overzee gevestigde Britten.

Duitsche hoogleeraren in Canada.

1480 Uit Toronto wordt aan de "Times" gemeld, dat er meeningsverschillen bestaan in het universiteitenbestuur te Toronto over de houding tegen eenige Duitse hoogleeraren aan te nemen. Er zijn drie Duitse hoogleeraren, waarvan een al 13, een ander 23 jaren uit Duitschland weg zijn. Onder de curatoren der universiteit is een minderheid die de professoren wil ontslaan, de meerderheid echter wil de heeren alleen schorsen tijdens den oorlog, met behoud van salaris. Hierover nu heerscht groote oneenigheid, 1485 die reeds tot het aftreden van een der curatoren leidde. Onder de Canadeesche ambtenaren zijn er meer, die in gelijke positie verkeerden als deze Duitse hoogleeraren, maar minister Borden raadt aan met gematigdheid op te treden tegen vreemdelingen, die hun plicht nauwgezet vervullen. Alleen meent hij dat men mag 1490 eischen, dat deze Duitse ambtenaren zich zullen onthouden van openlijke sympathiebetuigingen met Duitschland,

FRANKRIJK.

De Côte d'Azur in oorlogstijd. II.

1495 (Van onze Parijschen briefschrijver.)
MONACO, 3 Dec.

Wie het echte Zuiden zien wil, le Midi-et-demi, zooals men het schertsend aanduidt, en niet tegen boemelen opziet (boemelen in een lokaaltreintje dan!), doet het best te Toulon den P. L. M.-trein te verlaten en met het kust-lijntje van den Chemin de Fer du Sud verder te gaan. Zoo deden wij, en de zes uur die onze goedige "trainomnibus" 1500 noodig had om over Hyères naar Saint-Raphaël te komen zullen ons altijd een heerlijke herinnering blijven...

Langs allerlei dorpjes en gehuchtjes slingerde de weg voort, tusschen weelderig groen dat door den frisschen, zilten Zuidenwind tegen de al te groote vriendelijkheid van de zon verdedigd en voor verdorring en verschroeiing bewaard wordt. Sinaasappel- en 1505 citroen-boomen met hun rijpende vracht braken de eentonigheid van het wat sombere groen der olijfboomen met hun verdraaide donkere takken en leer-achtige blaadjes. Velden vol rooden wingerd volgde op bosschen van kurk-eiken, met de zoo ver mogelijk afgeschilde bast, en ook de diep-groene vijgeboomen ontbraken niet. Margarieten en 1510 boterbloempjes bloeiden overal in het gras en telkens kwam tusschen de boomen door een hel-blauwe baai met even kuivende golfjes te zien. Over dit alles een Juni-zon – in December! Welk een gezegend land, dit *Pays des Maures*! Het verbaast mij nu niet meer dat de Fransche zuiderlingen dikwijls zulke praatjesmakers zijn, en zulk een hoogen dunk hebben van zichzelf. Iemand die hier thuishoort moet zich wel voor een 1515 bijzonder wezen houden, nu hem immers het voorrecht te beurt viel in deze omgeving geboren te worden en op te groeien...

Maar toch deed zelfs in deze vreedzame, gelukkige streek de oorlog zich gevoelen. In de velden zag men weinig jonge mannen; meest vrouwen en kromme, oude veldwerkers waren er bezig aan den olijven-oogst of aan het voorbereiden van den grond tot nieuwe 1520 bezaaiing. De enkele jongens, die men zag, hadden roode broeken aan en kepi's op, en liepen met een verbonden hoofd of met hun arm in een doek. Anderen waren alweer genezen, maar een voortaan nuttelooze mouw zat in een zijzakje vastgespeld, of ze strompelden op krukken. Zóó waren ze naar hun land teruggekomen, na dagen en weken van vechten en lijden in het koude Noorden... Zij zelf schenen er alweer over heen, 1525 lachten en schertsten met het detachement matrozen, onder leiding van een officier, dat ons luidruchtig en zanglustig treingezelschap vormde, of bestormden de kranten-vrouw, die in elk van deze afgelegene plaatsjes met haar *Petit Marseillais* bericht bracht van de wereldgebeurtenissen. Maar het gezicht van deze verminkten in een zoo heerlijke, zorgeloze omgeving was toch een droevig ding.

1530 En sindsdien raakten we die gewonden om ons heen niet meer kwijt, vooral niet nu we in de groote centra kwamen van het winter-leven aan de Côte d'Azur: Cannes, Nice, Monte-Carlo. Daar is het dat in de geweldige logeer-paleizen, waarvan de gewone rijke gasten nu toch uitblijven, de Fransche regeering haar gewonden heeft ondergebracht. Al degenen die na een voorloopige behandeling onmiddellijk achter het front een zoo 1535 verre reis verdragen kunnen worden linea recta naar hier getransporteerd, en voltooien hun reconvalescentie aan de Middellandsche Zee.

Ik moet zeggen dat men zich moeilijk gunstiger omstandigheden van hygiëne en klimaat kan voorstellen dan die welke de beterenden hier gevonden hebben. Overdag een wandelingetje aan zee en een zitje op een bank in het zonnetje dat de *Baie des Anges* of de *Golfe de la Napoule* beschijnt, 's nachts de rust in de schitterende omgeving van een *Carlton*, een *Bristol* een *Regina*, met uitstekend eten en een vriendelijke, oplettende verzorging – de zwaarst-getroffene moet wel beter worden onder zulke omstandigheden! Al degenen met wie ik een praatje maakte erkenden dan ook dat 't was of ze van de hel in den hemel gekomen waren. En – dit zij gezegd zonder op den schitterenden moed iets af te dingen door al deze jonge kerels getoond, die hun plicht gedaan hebben, en als het noodig is opnieuw hun plicht zullen doen – voorloopig schenen ze nog allerminst lust te gevoelen naar die hel terug te keeren! De verzorging die de gewonden in de groote centra van de Riviera krijgen gaat behalve natuurlijk van den staat, die voor de organisatie en voor den geneeskundigen dienst zorgt – zoowel uit van de gemeenten als van de particulieren. De hotelhouders hebben voor het meerendeel hun gebouwen beschikbaar gesteld; de gasten-van-anders hebben geld gegeven voor de bedden en voor de installatie en blijven geld geven voor het onderhoud. Maar tal van gegoede dames deden beter dan dat: ze helpen zelf mee om de gewonden op te passen en te verplegen. Er zijn in het begin van den oorlog te Parijs nogal eens grapjes gemaakt op de dames uit betere kringen die zich als zieken-verpleegster opwierpen, maar zich onmiddellijk terugtrokken als ze merkten dat er gewerkt worden moest en dat het rondloopen in 'n flatteerend costuumpje niet voldoende was; op de buis-eigenaressen die een ambulance zouden gaan oprichten, maar dadelijk aan den haal gingen toen de vijand de stad wat te dicht begon te naderen. Er ia dan ook zeker bij dit alles wat te veel dilettantisme geweest. Maar dat neemt niet weg dat er, door degenen die na die eerste selectie zijn overgebleven, bewonderenswaardig werk is gedaan en nog dagelijks gedaan wordt, hier zoo goed als in Parijs. Het "Bulletin des Hôpitaux" dat sinds een week of wat te Nice verschijnt en alle mogelijke inlichtingen geeft omtrent hetgeen er in de hospitalen langs de kust voorvalt, bevat menig gedicht van gewonden over hun verpleegsters dat, zoo het niet altijd prosodisch-onberispelijk is, niettemin een duidelijk bewijs vormt van de dankbaarheid die de verpleegden voor zoovele hunner verpleegsters gevoelen.

De gemeenten stelden hunnerzijds hun gebouwen voor hospitalen beschikbaar. Te Cannes is het *Casino Municipal*, de schitterend-witte tempel des vermaaks aan het begin van de pier, thans een keurig ingericht ziekenhuis, waar de genezenden tusschen de palmen van den tuin rondloopen, en de verst-gevorderden wisselen hun eindelooze gesprekken en partijtjes manille af met heerlijke zeil-tochtjes op de kalme zee. Te Nice is de koepel op de "Jetée-Promenade" evenzoo tot een ideaal-hospitaal ingericht. En zoo het wereldberoemde Casino van Monte-Carlo al geen ziekenzalen bevat, men werkt er toch voor de gewonden, want de Monte Carlo'sche artisten hebben er een afdeeling van het Roode Kruis opgericht, van waar uit ze de distributie van gaven aan de verschillende hotels-hospitalen regelen, en de voorstellingen en concerten organiseeren die nu en dan ten bate van de gewonden in de groote schouwburgzaal worden gegeven. In Monte Carlo, dat het heerlijkste klimaat heeft – het is er nu, in de eerste dagen van December, tusschen elf en drie haast te warm om in de zon te loopen! – zijn vooral de Senegaleezen en Arabieren onder gebracht, en het is een genot om te zien hoe ze zich op de beschutte hotel-terrassen met hun kroezige koppen bloot zitten te koesteren in de felle zon, ontelbare pijpjes rookend, kijkend en bekeken.

Overal zijn dus de gewonden de baas, en van de gewone amusements die anders den tijd van de overwinteraars aan de Côte d'Azur korten: spel, tooneel, muziek, kon nu geen sprake zijn. Alles staat stil, behalve de cinema's, die nu natuurlijk druk bezocht worden, en ik moet zeggen dat ik in Nice voor het eerst behoorlijke en spannende oorlogs-opnamen gezien heb – die trouwens vermoedelijk getruqueerd waren, en deel uitmaakten van een allerzotst verhaal van een Engelschen detective die stukken moest overbrengen van en naar Rusland. Maar zoiets hadden we in Parijs toch nog maar niet te zien gekregen. Zelfs sommige uitstapjes zijn door de omstandigheden onmogelijk geworden, 't zij omdat de verbinding ontbreekt, 't zij door een meer onmiddellijk met den oorlog in verband staande oorzaak. Zoo is een van de mooie tochtjes te Cannes de vaart naar de *Iles de Lérin*, Sainte Marguerite en Saint-Honsrat, die in de baai liggen, en op het eerste waarvan de man met het ijzeren Masker en in later tijd maarschalk Bazaine gevangen gezeten hebben. Maar nu mocht daar niemand naar toe, omdat men er de Duitschers geïnterneerd heeft die zich bij het uitbreken van den oorlog op de Côte d'Azur bevonden. Ik had graag eens gezien hoe ze het daar hadden, maar er was geen sprake van een permissie te krijgen om er heen te gaan, allerminst voor een vreemdeling. Ik vernam slechts dat ze het er goed hebben, en dat de Fransche

staat voorziet in hun onderhoud op wellicht niet luxueuse, maar toch zeer voldoende wijze. Degenen die gelden hebben – en dat zijn er heel wat, want er zijn een aantal
1605 hotelhouders onder die al sinds tientallen van jaren te Cannes en te Nice goede zaken hebben gemaakt – kunnen bovendien aanschaffen wat ze willen. Me dunkt, het is daar voor hen in dat heerlijke klimaat best uit te houden; de opinie van sommige Franschen die ik erover sprak was doorgaans dat ze daar véél te mooi zaten. Anderen oordeelden zachter, vooral waar het Duitschers betref die al jaren hier
1610 woonden, en met Fransche vrouwen getrouwd waren. De vrouwen zijn afzonderlijk in een groot hotel ondergebracht. Het is dus, om te concludeeren, op het oogenblik maar stilletjes langs de Riviera, en al zijn weer en omgeving even verrukkelijk als altijd, aan amusemenen is er niet veel. Men verwacht echter dat het binnenkort zal gaan veranderen. Het Casino hier in
1615 Monte Carlo zal vermoedelijk tegen de helft van deze maand weer geopend worden, wat zijn uitwerking op het bezoek niet missen zal; nu zijn hier niet veel anders dan Italianen en een paar Parijzenaars. Ook in Nice gaan er stemmen op om wat meer te gaan doen voor toeristen, want – schreef de "Eclairneur" te recht – voor zoover de menschen komen kunnen moeten we maken dat ze ook werkelijk komen, opdat ze de
1620 gewoonte ervan niet verliezen tegen dat de oorlog gedaan is. Men mag dus verwachten dat tegen Januari, als het eigenlijke seizoen begint, de Middellandsche Zee-kust er weer heel wat normaler uitzien zal dan nu, en weer heel wat meer gewone klantjes zal trekken. En ik weet wel, als ik dan weer in het in den laatsten tijd zoo èrg doodsche en licht-looze Parijs zal zitten, dat ik ze benijden
1625 zal!

Het Parlement.

Daar het Parlement 22 December voor een korte zitting te Parijs bijeen komt, zijn, in overleg met de militaire autoriteiten, maatregelen genomen opdat de onder de wapenen
1630 zijnde Volksvertegenwoordigers de vergaderingen zullen kunnen bijwonen. De in dienst zijnde afgevaardigden en senatoren, die lid zijn van de begrootings- en financieele commissies, krijgen langduriger verlof.

RUSLAND.

De Tsaar te Tiflis.

PETROGRAD, 10 Dec. (R. T. A.) Volgens een telegram uit Tiflis is daar de Tsaar
1635 aangekomen voor een keizerlijk bezoek, het eerste sinds eeuwen.

SERVIË.

Servische oorlogsellende.

Uit Sofia worden aan het *Berl. Tagebl.* verhalen overgebracht van Servische
deserteurs. Zij vertellen dat alle steden in Servië groote hospitalen gelijken. De
toestand der gewonden is volgens deze berichten ontzettend. Te Posjarewats zijn voor
1645 bijna 2000 gewonden 2 geneesheeren aanwezig. Wisseling van verband is slechts eenmaal in de week mogelijk. De dood, aan ontsteking komt het meest voor. Vooral woedt roos in hevige mate. De genezenen weigeren den terugkeer naar het front. In politieke kringen te Sofia wordt bevestigd, dat de tusschen Roemenië en Bulgarije gevoerde onderhandelingen tot volkomen politieke overeenstemming hebben geleid en dat
1650 spoedig een bevredigend resultaat kan worden verwacht. De basis der onderhandelingen vormt een vergoeding, die aan Bulgarije moet worden toegekend voor vroegere verliezen van gebied.

ZUID-AFRIKA.

De burgeroorlog.

1655 *(Van onzen gewonen briefschrijver.)*

PRETORIA, 17 Nov.

Nog altijd woedt onze burger-oorlog en wij kunnen ons, zittend in Pretoria, met geen
ander nieuws dan dat van "riemtelegrammen" – zooals men hier met een zeer
eigenaardige uitdrukking geruchten noemt – en wat de Regeering wil loslaten,
1660 eigenlijk geen voorstelling maken hoe het met dezen opstand, rebellie, vrijheidsoorlog of hoe men deze zaak noemen wil, staat. Riemtelegrammen zijn er genoeg en de meest onzinnige geruchten doen de ronde. Iedereen komt vertellen met het meest geheimzinnige gezicht van de wereld, neemt u als 't mogelijk is, in een hoek mee en vertelt daar de meest onmogelijke berichten, met het onveranderlijke begin: Ik
1665 hoor. De vrouwen zijn hier de grootste rebellen. Een der invloedrijkste persoonlijkheden heeft dit reeds gezegd en heeft erbij gevoegd dat zij moeten oppassen, want dat de regeering er niet voor zal terugdeinzen om ook haar achter slot en grendel te bergen. Men is hier niet gemakkelijk en sluit werkelijk genoeg

1670 verdachten op. Men bepaalt zich daarbij al sinds lang niet meer tot onderdanen van
vijandelijke mogendheden, doch zet ook Afrikaners die verdacht worden hun oproerig
gemoed te willen luchten, in den tronk. Met deze methodes is men reeds maanden bezig,
zoodat in onze centrale gevangenis te Pretoria reeds (hier heeft de censor zijn werk
gedaan) – menschen zijn opgesloten. Bij iedereen die maar eenigszins onder verdenking
1675 staat of omtrent wie goede vrienden(?) hebben gemeend de politie te moeten
waarschuwen, wordt huiszoeking gedaan. Men zoekt er naar wapenen die reeds sedert
eenigen tijd moesten zijn ingeleverd of naar correspondentie, en men bepaalt zich
daarbij niet tot mannelijke inwoners, doch valt ook dames lastig. Zoo is op een
Zondagmorgen een inval gedaan in een kosthuis, waar zes speurders zich vervoegden,
vier bewaakten alle zijden van het huis en twee traden de kamer eener kalm levende en
1680 zeer ingetogen weduwe binnen, waar zij al haar hebben en houden voor den dag lieten
halen, zonder natuurlijk iets verdachts te vinden. Ieder staat aan verdenking bloot
en de een vertrouwt den ander niet. Niemand durft ronduit praten, zelfs met zijn
meest vertrouwde vrienden niet. Zoo is onze samenleving geworden tot een halve
1685 marteling en ik kan me best begrijpen dat een Hollander die enkelen tijd geleden hier
na een uitstapje naar Holland is teruggekeerd, zeide: In Nederland was ik blij weer
naar Zuid-Afrika te kunnen gaan, maar nu ik hier ben, zou ik wel weer terug willen.
Ik heb hier vroeger een groot deel van den oorlog meegemaakt, maar wat wij thans
belevan is veel erger. De pers ligt natuurlijk genuilkorfd en uw correspondent
1690 verkeert in hetzelfde geval. Lang zal het duren voor de werkelijke geschiedenis van
dezen burger-oorlog wordt geschreven en in Europa zat men er zich al evenmin een
voorstelling van kunnen maken als wij hier. Niemand weet hoeveel man de "rebellen",
zooals de volgelingen van gen. Beyers en De Wet hier genoemd worden, in het veld
hebben. Alleen weten wij dat het gen. Botha's taktiek is om al de kleinere commando's
1695 der rebellen met een groote overmacht te verpletteren, ten einde zooveel mogelijk
bloedvergieten te voorkomen. Maar het schijnt alsof de taktiek van de rebellen-
aanvoerders zich hierdoor ook heeft gewijzigd. Opereerden zij in den aanvang met
kleine troepen, ten einde een guerilla-oorlog te kunnen voeren, thans schijnt het
alsof zij, om tegen de regeeringsovermacht gevrijwaard te zijn, die kleine commando's
tot groote hebben vereenigd om zodoende beter weerstand te kunnen bieden.
1700 Verschillende plaatsen zijn door de rebellen ingenomen; maar in elk geval hebben zij
zich in geen dezer plaatsen blijvend gevestigd. Zij blijken er alleen te komen om
zoogenaamd goederen "op te commandeeren" en zaken "die hun van dienst kunnen zijn,
mee te nemen.
Ik heb hierboven reeds gezegd dat niemand eigenlijk weet hoe de zaken in oom land
1705 staan. Gen. Smuts, die het natuurlijk wel weet, heeft eerst in antwoord op een
telegram van de Kamer van Koophandel te Durban, waarin geklaagd werd over gebrek aan
betrouwbare inlichtingen, gezegd dat de rebellie in Transvaal als geëindigd mocht
worden beschouwd, doch dat zij in den Vrijstaat nog "eenigen omvang" had. Enkele
1710 dagen later, sprekende te Johannesburg, was de rebellie in zijn redevoering reeds
aangegroeid tot, "aanzienlijken omvang", maar dit alles komt niet overeen met wat de
regeeringsmededeelingen ons willen doen gelooven. Vaststaat inmiddels dat Gen. Beyers
die eerst in de Transvaal opereerde, zich naar den Vrijstaat heeft begeven en zich
met zijn troepen dus waarschijnlijk zal aansluiten bij de daar optredende rebellen-
1715 commando's. In de Transvaal zou dus alles vrijwel kalm zijn en schijnt men voorloopig
de rebellen, indien zij er nog zijn, met rust te laten. Gevaar voor Pretoria schijnt
er dus, voor het oogeblik thans, niet te bestaan.
Onze aanvoer van levensmiddelen is dan ook normaal en alle kost wordt tegen de oude
1720 prijzen verkocht of met een zeer kleine verhooging. Wij zouden niets van den ganschen
opstand bemerken, wanneer niet allerlei geruchten van buiten tot ons doordrongen,
geruchten waarvan men niet weet of men ze moet of kan gelooven. Spreekt men de
mensen die in nauwe betrekking tot de rebellen staan, dan heet het dat opstand zal
gelukken en moet gelukken; doch hoort men menschen die in het vertrouwen der regering
zijn, dan verneemt men dat het alleen een quaestie van enigen tijd nog is en dat dan
alles voorbij en geleden is.
1725 In den loop der vorige week hebben hier ter stede vertoefd prof. Moorees van
Stellenbosch en de heer F. W. Reitz, voorzitter van den Senaat. Men zegt dat hun
verblijf hier ter stede in verband stond met de rebellie en dat door hun bemiddeling
de kennisgeving is verschenen, waarbij den rebellen tot den 21sten November respijt
werd gegeven om hun wapenen af te leggen en rustig naar huis te gaan.
1730

Beyers gevallen.

Uit het bovenstaande schrijven van onzen briefschrijver te Pretoria blijkt dat men
ten gevolge van een zeer strenge censuur in Zuid-Afrika zelf bijzonder weinig kennis
omtrent den omvang van de oproerige beweging heeft. Dit toont dat men met de

- 1735 berichten uit Zuid-Afrika wel voorzichtig moet zijn. Natuurlijk behoeft men aan de
voornaamste feiten welke vermeld worden niet te twijfelen, maar de inkleeding der
berichten zal voorbehoud noodig maken. Daarbij komt dat het Reuter-bureau in Zuid-
1740 Afrika, zooals van ouds bekend is, steeds de neiging heeft, zijn berichten te
kleuren. Wij maken deze opmerkingen omdat we heden weder een telegram van Reuters
bijzonderen dienst uit Kaapstad ontvangen, waarin dit kleuren duidelijk blijkt.
Het telegram zegt:
Van de Kaap tot den Congo wordt Beyers tragisch einde beschouwd als een barmhartige
straf van het schandelijk verraad, dat het einde van zijn loopbaan verduisterde.
Overall is het bericht van zijn dood ontvangen met een zucht van verlichting. Het gaf
1745 meer voldoening zelfs dan dat over de vangenneming van De Wet en ontheft de
regering zeker van veel verantwoordelijkheid. De langdurige relatien van Beyers met
Pretoria zijn reden dat nergens neer dan in de hoofdstad het bericht van zijn dood
met grooter belangstelling is ontvangen. De geheele toestand is nu veel verhelderd en
men hoort de meening uiteten, dat het sterven van Beyers de groote steun zal zijn voor
1750 de regering als de tijd gekomen zal zijn voor het proces tegen de rebellen-leiders,
daar hij wellicht als zoen-offer kan worden beschouwd.
"Ons Land" merkt op en geeft in het kort de gevoelens in Zuid-Afrika blijkbaar weer,
dat nu Beyers uit den weg is, dit waarschijnlijk voor alle betrokken partijen het
beste is.
- 1755 Een Reuter-telegram uit Londen maakt melding van een bericht aan de "Daily Telegr."
uit Johannesburg, meldend, dat de rebellen-aanvoerder Piet Grobler, lid van den
Volksraad, te Rustenburg is gevangen genomen.
- Zoo schijnt dus thans de beweging tegen de regering van Botha en Smuts van alle
1760 kracht beroofd. De Wet en vele andere aanvoerders zijn gevangen, Beyers is omgekomen.
Vermoedelijk zal de regering het met de rebellen-commando's, die nog in het veld
mochten zijn, nu wel spoedig klaar spelen. Groot is nu echter de verantwoordelijkheid
die verder op de regering rust. Zal zij op edelmoedige wijze tegen de gevallen
1765 tegenstanders optreden of zal een strenge actie, die op de velen, welke in hun hart
toch ongetwijfeld sympathie zullen gevoelen voor de oude leiders, ongetwijfeld diepen
indruk zou maken, de verdeeldheid onder het Afrikaansche volk versterken en
aanwakkeren?
- Zooals onze briefschrijver te Pretoria opmerkt, we weten nog te weinig – eenzijdig
als we worden ingelicht – van den burgeroorlog en zijn oorzaken om een oordeel te
1770 kunnen uitspreken. Dat De Wet en Beyers door het verlaten van den parlementairen weg
in hun strijd tegen de imperialistische politiek van Botha en Smuts een fout hebben
begaan, schijnen de feiten echter wel aan te toonen.
Beyers had ongetwijfeld beter gedaan, zijn grooten invloed als commandant-generaal te
gebruiken, langs wettigen weg, om Botha, die voor geen enkele gewelddaad terugschrikt
1775 indien zijn politiek dat noodig maakt, zooals bleek uit zijn verbanning der
arbeidersleiders, zooals nu ook blijkt uit de strenge toepassing van de Krijgswet –
de "hou-je-bek-wet" zooals de Boeren meer teekenend dan parlementair zeggen –
waarover onze briefschrijver hier boven spreekt, heeft door zijn optreden tegenover
de nationale begeerten van vele Afrikaanders, de meest vurige van dezen blijkbaar tot
1780 wanhoop gebracht. Niet allen hebben de zelfbeheersching en het politiek inzicht van
een man als Hertzog – dat is de verklaring dat lieden als Beyers en De Wet het
oorlogspad zijn opgegaan. Voorloopig is Botha de overwinnaar gebleven. Van zijn
houding tegenover de overwonnenen zal het nu ongetwijfeld afhangen of orde en rust in
het door broedertwist verscheurde Zuid-Afrika zullen terugkeeren.

1785

VEREENIGDE STATEN.

De Boodschap van president Wilson.

- Met een enkel woord is reeds melding gemaakt van president Wilsons jaarlijksche
boodschap aan het Congres. President Wilson zeide o.a. volgens uitvoerige
1790 telegrammen:
Wij zijn de kampioenen van vrede en eensgezindheid en wij moeten deze onderscheiding
wel op prijs stellen – vooral nu – omdat het onze vurigste hoop is dat dit karakter
en die reputatie ons een gelegenheid zullen geven, zooals zelden eenige natie had, om
vrede te brengen aan de wereld, en verzoening en regeling van vele dingen die de
1795 vriendschap der natiën hebben verstoord.
Omtrent den toestand zeide president Wilson:
Wat ons vooral treft als we nu om ons zien in deze laatste dagen van dit historische
jaar, is dat we komen te staan tegenover een nieuwe taak, en dat we dit moeten doen
zonder partijdigheid, gelijk mannen die alles vergeten hebben behalve hun
1800 gemeenschappelijken plicht, en dat we zijn de vertegenwoordigers van een groot volk,

dat beseft wat Amerika schuldig is aan zich zelve en aan de menschheid in deze omstandigheden, die we beschouwen met verbazing en bekommring.

1805 De oorlog heeft handel en productie in Europa verstoord. Hij vernietigt menschen en rijkdommen op ongekende schaal. De tijd nadert dat vele landen van Europa onze hulp, onze diensten zullen behoeven als nooit tevoren en de Vereenigde Staten moeten dan gereed zijn zich hunne hulpmiddelen, productie-krachten, met hun energie. Wij hebben de hulpmiddelen maar zijn nog niet volkomen in staat ze te gebruiken, zoomin als de middelen ter verdeeling. Rondit gezegd, we hebben een groote fout begaan door de ontwikkeling van onze koopvaardijvloot te hinderen. Nu we schepen noodig hebben, 1810 hebben wij ze niet. Het herstel van de fouten, in dit opzicht begaan, zou langen tijd eischen en vele wetgevende maatregelen. En terwijl we hierover beraadslaagden zou de handel andere wegen zoeken. Daarom moet op andere wijze worden opgetreden en president Wilson drong er dus op aan, dat men nieuwe lijnen van scheepvaart moest openen, geregeld en tegen 1815 matige vracht, in afwachting van den zich ontwikkelenden handel. De transportmiddelen moesten niet de behoeften van den handel volgen, eerst moest voor de scheepvaartverbindingen gezorgd, de handel zou dan volgen. De President herinnert dan aan de ingediende scheepvaartwet, nog in geen der beide Huizen aangekomen en welker totstandkoming voor het te bereiken doel toch dringend noodig was. Wat de verdediging 1820 betreft, de President oordeelde dat Amerika gereed moest zijn tot verdediging en daarvoor was noodig niet een staand leger noch een reserve-leger, maar een goed geoefende burgerij. Een vrijwillig stelsel van een burger-leger diende te worden uitgewerkt en wat de vloot aangaat, de lessen van dezen oorlog zouden voor verdere stappen dienen te worden overwogen. Wat noodig was zou moeten worden gedaan, en 1825 gedaan op voldoende wijze.

Zie verder pag. 7

AVONDBLAD. Tweede Blad.

1830 **Over mijnen en het mijnengevaar. I.** Volgens de berichten zijn weer vele "gevaarlijke schipbreukelingen" onschadelijk gemaakt. Men meene echter niet thans voor goed in dezen overlast op onze kusten bevrijd te zijn. Wij hebben pas den eersten winterstorm gehad nadat het groote Engelsche 1835 mijnenveld gelegd is, en onze wintermaanden zijn rijk aan stormen uit Zuid-Westelijke richting. Een zeker percentage van de gelegde mijnen is bij den eersten November-storm van zijn ankers geslagen; een gedeelte daarvan strandde op onze kusten, een ander deel dreef onze zeegaten binnen en werd daar onschadelijk gemaakt en vele drijven er nog 1840 onbeheerd op de Noordzee rond. Hoe groot het percentage is, bij dezen storm losgeslagen, is natuurlijk niet te zeggen. Op ons gebied zijn ongeveer honderd mijnen aangedreven, maar in verband met de scheepvaartberichten is het vermoeden gewettigd, dat een veel grooter aantal nog rondrijft op de Noordzee. 1845 De grenzen van het groote Engelsche mijnenveld zijn volgens de officieele opgaven 51 gr. 15' en 51 gr. 30' N.Br. en ? gr. 35' en 3 gr. Oosterlengte. De grootste meting van dit veld is dus circa 60 zeemijlen (60x1.85 K.M.). Neemt men aan, dat alleen aan de Noord- en Zuidzijde van een mijnversperring gelegd is, zoodat het daardoor slechts op zeer on?komen wijze onveilig is gemaakt, en dat die versperringen de mijnen op een 1850 normalen onderlingen afstand van 50 Meter liggen, dan zijn daarvoor alleen ongeveer ? 0 zeemijnen noodig. Vermoedelijk liggen er dus meer mijnen in dat gebied, en het groote getal behoeft geen verwondering te baren, wanneer men weet dat Engeland in 1913 reeds een voorraad van twintig-duizend mijnen had, welke voorraad sinds nog belangrijk is uitgebreid. 1855 Wij kunnen dus in den loop van den ?ter nog menige mijn op onze stranden verwachten. De groote rol, die de mijnen in den tegenwoordigen zeeoorlog spelen, de verliezen zij reeds aan onze scheepvaart en de visscherij hebben toegebracht, het betreuenswaardige ongeluk te West-Kapelle ? de nog steeds inkomende 1860 scheepvaartberichten omtrent de in de Noordzee rondrijvende mijnen hebben in ons land de algemeene aandacht op dit verschrikkelijke oorlogswerktuig gevestigd. Wij willen daarom over de mijnen en het mijnengevaar een en ander mededeelen. Hoewel er zeer verschillende soorten van mijnen bestaan, zullen wij het voornamelijk hebben over de soort van mijnen, die in den Russisch-Japanschen oorlog en ook thans zooveel van zich doen spreken. Dat zijn de verankerde wakende mijnen, d.w.z. mijnen 1865 op een bepaalde diepte beneden de waterspiegel voor anker gelegd worden die, eenmaal gelegd, gevaarlijk zijn voor elk schip dat er tegen op loopt, zoowel voor vriend als

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

- voor vijand. Hieruit volgt ?s dat, wil de eigen partij niets van de mijnen te vreezen hebben, zij precies de plaatsen dienen te weten, waar mijnen gelegd zijn en de zekerheid moet hebben dat deze niet wegdrijven.
- 1870 De verankerde mijnen worden reeds betrekkelijk lang in den zee-oorlog gebruikt. Hun geestelijke vader was Robert Fulton ontwerper van het eerste stoom?p. En het is wel merkwaardig, dat hij, een groot voorstander was van den wereldvrede, zijn krachten aan deze uitvinding wijdde, niet om daardoor een nieuw oorlogswerktuig te verkrijgbaar omdat hij meende, dat deze onder-waterwapening de nutteloosheid van
- 1875 groote oorlogsvloten zoude bewijzen, waardoor een groote stap in de richting van den wereldvrede gedaan zou zijn.
- Bij zijne proefnemingen ondervond hij niet veel medewerking. In Frankrijk, waar hij zijn eerste proeven deed, verklaarde de minister van marine Pléville le Pelly, dat zijn geweten hem niet toestond eene zóó verschrikkelijke uitvinding te helpen
- 1880 bevorderen.
- En toen hij daarna steun vond in Engeland, verklaarde lord St. Vincent, de toenmalige eerste Sealord, dat het niet in het belang was van Engeland, dat de zee beheerschte, om de ontwikkeling te bevorderen van een oorlogswerktuig, dat geëigend scheen om het de heerschappij ter zee te ontrooven. Na een zeer goed geslaagde proef, ten overstaan
- 1885 van William Pitt, waarbij de brik "Dorothea" volkomen vernield werd bood men Fulton zelfs groote sommen aan, indien hij af wilde zien van de verdere ontwikkeling van dit nieuwe wapen.
- Reeds in 1813, bij de blokkade der Amerikaansche havens door de Engelschen, werden de eerste verankerde mijnversperringen gelegd in de nauwe vaarwaters bij Fort Hudson en
- 1890 Fort Richmond.
- Deze mijnen waren geladen met honderd pond buskruit en ontploften wanneer een schip tegen een beugel aanvoer, waardoor een geweerloop afgevuurd werd. In den Amerikaanschen burgeroorlog werd deze soort van mijnen veelvuldig gebruikt en daarnaast reeds een tweede soort, n.l. mijnen die door middel van een electrischen
- 1895 stroom ontstoken worden. Deze soort wordt ook thans nog veel gebruikt bij de verdediging van nauwe vaarwaters. Zij hebben het voordeel dat zij alleen gevaarlijk zijn, wanneer de electrische stroom (in een observatiepost aan den wal) gesloten wordt. Stoot er dan een schip tegen aan, dan ontploffen zij. Het leggen van dusdanige versperring neemt echter veel tijd, en de versperringen kunnen alleen dicht bij den
- 1900 wal gelegd worden, waardoor haar gebruik zeer beperkt is. In het latere stadium, van den Amerikaanschen burgeroorlog, toen de Noordelijken een strenge blokkade handhaafden van alle vaarwaters, die toegang gaven tot het gebied der Zuidelijken, gingen van de blokkeerende schepen 7 monitors en 11 houten schepen door mijnen verloren, terwijl bovendien zeven schepen zóó zwaar beschadigd werden, dat zij
- 1905 gedurende langen tijd niet meer aan de vijandelikheden konden deelnemen.
- In denzelfden oorlog zien wij reeds een derde mijnsoort haar intrede doen, n.l. de drijvende strooimijn. De Zuidelijken lieten deze mijnen met den stroom de rivieren afdrijven, waarvoor de schepen der tegenpartij ten anker lagen, in de hoop dat zij tegen de schepen op zouden drijven, waarbij zij explodeerden.
- 1910 In zijn verslag over de krijgsvrrichtingen ter zee spreekt de Amerikaansche admiraal Porter als zijne meening uit dat in dezen oorlog de mijnen een betere verdediging der kusten vormden dan de forten.
- Wij zullen de ontwikkeling der mijnen niet verder volgen. Wie hieromtrent meer wil weten verwijzen wij naar het *Jahrbuch für Deutschlands See-interessen* 1913 waaraan, wij eenige bijzonderheden ontleenden.
- 1915 Het gebruik der moderne verankerde automatische mijnen is in de laatste zeeoorlogen zeer toegenomen, voornamelijk door het feit dat deze mijnen, met behulp van speciaal daartoe ingerichte schepen (mijnenleggers) in grooten getale in korten tijd gelegd kunnen worden. Hierdoor is het niet alleen mogelijk in korten tijd een toegang naar
- 1920 zee te bespeuren, maar is ook de mogelijkheid ontstaan, de verankerde mijn, die vóór dien tijd alleen voor defensieve doeleinden gebruikt werd, tot meer offensieve doeleinden te benutten.
- In het begin van den Russisch-Japanschen oorlog legden de Russen verschillende mijnversperringen ter verdediging van de toegangen naar Port-Arthur, maar al heel spoedig legden de Japanners des nachts ook mijnen in die toegangen. Hierdoor was het Russische eskader gedwongen zich bij het verlaten van de haven vooraf te doen gaan door mijnenvisschers (kleine schepen speciaal voor dit doel uitgerust) en toen
- 1925 admiraal Makarow den 13en April dezen veiligheidsmaatregel niet nam, liep zijn vlaggeschip de "Petropawlofsk" op een mijn en zonk binnen twee minuten, terwijl de
- 1930 "Pobieda" zwaar beschadigd werd.
- Ruim een maand later kwam de wraak. Toen de Russen waargenomen hadden dat de Japansche vloot elken dag ongeveer denzelfden weg in 't zicht van Port-Arthur volgde,

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

- werd de mijnenlegger "Amoer" des nachts naar buiten gezonden en deze legde op dien weg – dus in open zee – een versperring. Den volgenden dag zonk het slagschip
- 1935 "Hatsuse", dat op twee mijnen liep, en werd de "Yashina" zóó zwaar beschadigd, dat het aan den avond van dien dag in de diepte verdween. Ook in den tegenwoordigen oorlog worden de mijnen zoowel voor of- als defensieve doeleinden gebruikt.
- 1940 Direct, na de oorlogsverklaring legden Duitsche schepen mijnen op de Engelsche Noordzeekust en in de Finsche golf. Den 5en Augustus strooide de "Königin Luise" mijnen in de monding van de Thames; 6 Augustus liep de "Amphion" ± 60 mijl uit de kust op een mijn en zonk.
- 1945 Dat de Duitschers hunne mijnen ook voor defensieve doeleinden gebruikten, bewijst het zinken van den kruiser "York" in de Jade-bocht op een eigen mijn. Den 2en October legden de Engelschen het groote mijnenveld in de Noordzee. "Op militaire gronden en als tegenmaatregel tegenover de Duitsche politiek van mijnenleggen", zoo heet het in het officieele communiqué.
- 1950 Hoewel in open zee gelegd, draagt deze versperring toch een verdedigend karakter. Zij dient vermoedelijk in de eerste plaats als bescherming der verbindingslijn van Engeland met Frankrijk tegen aanvallen van Duitsche onderzeebooten etc. Deze mijnen zijn alle voorzien van eene inrichting, waardoor zij, nadat zij te water geworpen zijn, (mijn en anker te zamen) zich automatisch op een bepaalde diepte beneden den waterspiegel plaatsen.
- 1955 Daardoor behoeft de diepte van het vaarwater, waar de versperring gelegd wordt, niet vooraf opgenomen te worden en behoeven de ankertouwen niet op een bepaalde lengte afgesneden te worden.
- 1960 De, meestal bolvormige, mijn staat aan boord der mijnenleggers op een afgeknot kegelvormig gewicht, welk gewicht het anker van de mijn vormt. Zij wordt, met het gewicht te zamen, achter uit het schip buiten boordgeworpen (langs een geleibaan). Het gewicht – het anker dus – is met een stalen ankertouw aan de mijn verbonden. Laatstgenoemde is gedeeltelijk met een springstof, hetzij trinitrotoluol, schietkatoen of pyroxyline, gevuld (60 à 100 K.G.), doch slechts voor zooveel, dat zij een bepaald drijfvermogen overhoudt.
- 1965 Wordt de mijn te water geworpen, dan zal zij eerst blijven drijven, terwijl het anker zinkt.
- De automatische dieptestelling geschiedt ongeveer op de volgende wijze. Onder aan het anker hangt aan een stalen touw wederom een kleiner gewicht, terwijl het ankertouw om een trommel in het anker zelf is opgewonden.
- 1970 Zoolang dit kleinere gewicht aan zijn touw trekt kan de trommel, waaromheen het ankertouw zit, draaien. Trekt dit gewicht (het zoogen. lood) niet meer aan zijn touw, dan pakt een pal in de trommel, zoodat deze vaststaat en het ankertouw niet meer af kan rollen. Terwijl de mijn dus nog drijft loopt het ankertouw af. Raakt het kleine gewicht, onder aan het anker bevestigd, den grond, dan trekt dit niet meer aan zijn bevestigingstouw. De trommel staat stil, het anker zakt verder door tot op den bodem
- 1975 en trekt de mijn mede. Op deze wijze komt de mijn even ver beneden den waterspiegel als de lengte bedraagt van het touw, waaraan het kleine gewicht bevestigd is. Worden nu, vóór de versperring gelegd wordt, deze touwen 2 meter lang gemaakt, dan liggen de mijnen alle 2 meter beneden den waterspiegel.
- 1980 Stijgt het water, dan komt de mijn natuurlijk dieper beneden het wateroppervlak. Daarom dient er bij het leggen der mijnen rekening mede gehouden te worden of het hoog of laag water is.
- 1985 Nu zit er verder in de mijn: in de eerste plaats een ontstekingstoestel, dat haar doet ontploffen zoodra er een schip tegen aan vaart, en bovendien een inrichting, die het mogelijk maakt haar veilig te leggen en zoo noodig op te visschen. Laatstgenoemde inrichting moet de mijn ook ongevaarlijk maken wanneer zij van haar anker slaat. In een volgend artikel zullen wij hier een en ander over mededeelen.

BINNENLAND.

De Belgen in ons land.

- 1990 Een geacht medewerker schrijft ons:
"Ik wilde het volgende voorstel doen:
"Er zijn in Holland naar schatting ongeveer een half millioen Belgen. Ruim driehonderd duizend van hen komen onder het Hollandsche bestuur, daar zij, uit huis en hof verdreven, niets overgehouden hebben. Zij zijn ons welkom en zullen het
- 1995 blijven. Verscheidene tienduizenden soldaten, wien de terugtocht door Vlaanderen werd afgesneden, zijn in ons land tijdelijk geïnterneerd. Al deze plotselinge gasten vormen om zoo te zeggen een staat in een staat.
"Hoe beter de verstandhouding tusschen onze gasten en ons zelve is, hoe aangenamer

het voor allen zal zijn.

- 2000 "Er zullen zich echter moeilijkheden voordoen. Het Belgische karakter en het
Hollandsche zijn niet hetzelfde. In sommige vallen zal men elkaar niet altijd even
gereedelijk begrijpen. En de Belgen hebben uit den aard van de zaak niet altijd
gelegenheid hun werkelijke of vermeende grieven bloot te leggen. Welnu, ik zou willen
2005 voorstellen, dat de Hollandsche regeering bij de Belgische stappen doet om de
aanstelling te verkrijgen van een soort van Regeeringscommissaris voor de Belgen in
Holland. Niet iemand uit de officieele wereld, die met officieele paperassen gaat
werken, maar iemand met een naam en een reputatie, die aan alle Belgen en Hollanders
bekend is. Iemand die bij zijn landgenooten boven alle verdenking zal staan, dat hij
2010 iets anders zal wenschen dan hun eigen heil. Iemand, die in vele gevallen officieus
tusschen onze regeering en zijn eigen landgenooten zal kunnen optreden. Iemand, in
het kort van tact en cordaat overleg, die zich ten doel zal stellen alle wrijving te
vermijden en het Belgische scheepje dat op dit oogenblik op den Hollandschen plas
dobbert, veilig te sturen, totdat de tijd zal komen, dat het weer in de vaderlandsche
haven zal kunnen aanleggen.
- 2015 "Het is mogelijk, dat een dergelijk ambt nog nooit te voren bekleed is. Dat men niet
weet welke officieele waardigheid aan den bevoegden persoon te geven. Dat doet er
thans niet toe. Een dergelijke toestand heeft ook nog nooit bestaan. De hoofdzaak is,
dat wij alle wrijving vermijden en daartoe schijnt mijn voorstel mij de beste
oplossing".
- 2020 Wij meenen, dat er in het denkbeeld van onzen medewerker zeer veel is, dat ernstige
overweging verdient. Het moet natuurlijk niet zoo worden opgevat alsof de bedoeling
is de verantwoordelijkheid voor orde en tucht bij de Belgische gasten zoodanig uit
handen van de Nederlandsche autoriteiten te nemen, dat dezen niet voor de orde en
tucht kunnen instaan.
- 2025 Maar laat de menschen zooveel mogelijk bestuurd worden door landgenooten, die zij
vertrouwen en die hen begrijpen – bestuurders die op hun beurt verantwoordelijk zijn
aan onze Nederlandsche autoriteiten. Er zou daarvoor gebruik gemaakt kunnen worden
van de werkkraft van invloedrijke Belgen, die hier in Nederland zijn. Allen,
vluchtelingen en geïnterneerden, mogen en moeten zooveel vrijheid, zooveel
2030 ontspanning hebben, als bestaanbaar is met orde, veiligheid en de controle op de
verstrekking van levensmiddelen en, voor zoover de geïnterneerden betreft, met de
zekerheid dat zij niet ontvluchten kunnen.
- 2035 Waar en wanneer dat door "zelfbestuur", zooals onze medewerker het noemt, verkregen
kan worden, door de aanwijzing dus van vertegenwoordigers der vluchtelingen en
geïnterneerden, die voor een deel de aanstelling van nieuwe Nederlandsche
autoriteiten overbodig zouden maken, zou het goed en wenschelijk zijn het aldus te
doen geschieden.
- 2040 Wij zijn b.v. overtuigd, dat indien in het geïnterneerdenkamp van Zeist een dergelijk
vertegenwoordigend lichaam had bestaan, bij wie de geïnterneerden hun grieven hadden
kunnen uiten, het vreeselijke bloedvergieten te Zeist niet zou hebben plaats
gevonden.

NEDERLAND en de oorlog.

Een Engelsman over de Belgische vluchtelingen.

- 2045 In de "Times" is opgenomen een rapport van het parlamentslid sir Gilbert Parker, die
op verzoek van het Amerikaansch Comité tot hulpverleening aan België naar Holland is
geweest om een onderzoek in te stellen naar den toestand der vluchtelingen.
"Ik wist niet, kon niet weten, aldus begint zijn verslag, in welke ellende, in welken
nood België verkeerde, welke de dringende behoefte waren van het volk, eer ik een
2050 bezoek had gebracht aan de Hollandsch-Belgische grenzen te Maastricht, Eysden en
elders. Te Eysden zag ik vluchtelingen de grens over trekken Holland binnen met al
hun aardsch bezit op een schouder of in hun handen, of met heel-en-al niets, zoekende
de gastvrijheid van een klein land, dat zelf, schoon het onzijdig is, den pijnlijken
druk en de zware kosten van den oorlog voelt. Holland heeft moedig gedaan wat
2055 mogelijk is, maar het werk is meer dan het alleen kan volbrengen.
- 2060 Wij in Engeland moeten de reddinglijnen uitwerpen, wij moeten uitnoodigen en opzoeken
en vervoeren niet enkel maar ontvangen de ballingen. Wij moeten op groote schaal de
verschepping van vluchtelingen naar ons land organiseeren. Het is onze duidelijke
plicht dit te doen."
- Dit volgt een omstandige beschrijving van de tafreelen, die Sir Gilbert Parker aan
onze grenzen aanschouwde: Roosendaal, Maastricht, Eysden en Vlissingen werden door
hem bezocht. Sinds die bezoeken plaats hadden is in den beschreven toestand reeds
eenige verandering gekomen. Dit zal men in het oog dienen te houden alvorens de
minder gunstige stemmingen van den Engelschen rapporteur te deelen.

2065

Streng censure.

Onze correspondent te Oldenzaal schrijft:

2070

Hoe streng de censure in Duitschland is op alle lectuur uit ons land, kan wel blijken uit het volgende: arbeiders van hier en elders, werkzaam in de textielfabrieken van naburige Duitse plaatsen en binnen onze grenzen woonachtig, deelen ons mede, dat het hun verboden is, boterhammen in Nederlandsche couranten gewikkeld, mede te nemen over de grens. Deze arbeiders worden nu in de gelegenheid gesteld, in de fabrieken papier ter verpakking hunner boterhammen mede te nemen. Zijn niettemin hun eetwaren in bedoelde couranten gewikkeld, dan wordt dit papier aan de grens in beslag genomen.

2075

DE OORLOG.

Op het Westelijk oorlogstoneel.

Een Duitsch offensief bij Dixmuiden

2080

De "Times"-correspondent in Noordwest-Frankrijk maakt melding van een onverwachts Duitsch offensief op 6 Dec. tusschen Dixmuiden en Yperen, dat uitliep op een gevoelig échec voor de Duitschers.

2085

De vijand bracht plotseling troepen over naar een punt, dat hij als zwakste punt achtte in onze linie ten zuiden van de Yser. Hij viel vrijwel op dezelfde wijze aan als hij had gedaan bij Yperen ongeveer vijf of zes weken geleden. De kanonnade, waarmede 's morgens vroeg het gevecht werd ingeleid, was buitengewoon hevig en hardnekkig; onder dekking van de artillerie trachtte de Duitse infanterie ons uit onze stellingen te verjagen. Onder bescherming van de duisternis had de vijand groote troepenmassa's samengetrokken achter het geïndundeerde terrein bij Dixmuiden.

2090

Blijkbaar verkeerde hij in de veronderstelling, dat de waakzaamheid der bondgenooten op dit gedeelte van het front was verzwakt, ten gevolge van de groote aandacht, welke zij gewijd hadden aan de posities verder zuidelijk. De Duitse vliegers waren bovendien gedurende eenige dagen niet in staat geweest goede waarnemingen te doen, zoodat de Duitschers niet nauwkeurig wisten hoe onze troepen waren opgesteld. In werkelijkheid waren de bondgenooten volkomen voorbereid op een Duitschen aanval.

2095

Zoodra bij den vijand teekenen van activiteit werden waargenomen, namen de bondgenooten dan ook hun maatregelen voor een tegenaanval. Terwijl het artillerieduel voortduurde, beantwoordde de bezetting van de loopgraven het overstelpend infanterievuur van de Duitschers, waarbij zij gebruik maakte van handgranaten en andere wapens voor de nabij-verdediging. Op enkele punten, waar de loopgraven elkaar zeer dicht naderden, beproefde de vijand een bajonet-aanval, welke echter werd afgeslagen. Een kritiek oogenblik was het voor de bondgenooten, toen plotseling afdeelingen Duitschers uit den grond oprezen, die zich door een onderaardsche gang naar onze stellingen hadden weten te werken.

2100

Maar toen kwam het bevel om tot een tegenaanval over te gaan.

2105

De bondgenooten stormden er met den bajonet op in. De loopgraven werden bestormd, terwijl mitrailleurs snel naar voren werden gedragen in de eerste linies om onder den vijand huis te houden, Ondertusschen beschoten de zware kanonnen het terrein achter de Duitse loopgraven ten einde het naderen van versterkingen te beletten. De Duitse aanval veranderde dan ook spoedig in een wanhopige verdediging; op verschillende punten week de vijand terug.

2110

Nadere bijzonderheden ontbreken nog, maar de Duitse verliezen waren zeer zwaar. Hun loopgraven zijn thans door ons bezet.

TURKIJE.

2115

Aan de Russisch-Turksche grens.

KONSTANTINOPEL, 10 Dec. (W. B.) Officieel wordt gemeld, dat de grensafdeeling in den Kaukasus Taoucherd, ten noorden van Olty bezette. Onze troepen, die aan de grens van Aserbeidsja opereerden, rukten tot Somay Djihari in het oosten van het vilajet Van vooruit.

2120

ZUID-AFRIKA.

Een rapport van Botha.

2125

PRETORIA, 9 Dec. (Reuters bijz. dienst.) Generaal Botha heeft de volgende verklaring gepubliceerd: De rebellie is nu feitelijk geëindigd. De voornaamste leiders zijn dood of gevangen en alleen nog enkele verspreide benden blijven over, wier optreden echter meer politie-maatregelen dan maatregelen van militairen aard noodig zullen maken. Deze spoedige welgeslaagde beëindiging van een beweging, die aanvankelijk een geduchte wijdvertakte rebellie scheen te zullen worden, geleid door eenige der meestbekende Afrikaners, is in de eerste plaats te danken aan de krachtige inspanning van onze strijdmacht te velde en in de tweede plaats aan de oprechte eendrachtige

2130

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 december 1914

2135 ondersteuning uit alle kringen der bevolking aan de regeering in den crisis verleend. Namens mij zelf en mijn collega's betuig ik den troepen de grootste waardeering voor hun vaderlandslievende offers, zoodat niet alleen de rebellie is onderdrukt, maar ook de verschillende deelen der bevolking vereenigd zijn gelijk nooit te voren en het groote gevaar, dat onze Unie bedreigde, geworden is tot een middel om haar meer te bevestigen en te versterken. Onze offers in bloed en geld zijn aanzienlijk, maar ik geloof, dat ze niet buiten verhouding staan tot de groote resultaten, die alreeds zijn verkregen of die in de toekomst voor Zuid-Afrika te wachten zijn.

2140 Terwijl wij moeten zorg dragen dat nimmer een herhaling van deze misdadige dwaasheid kan voorkomen, moeten we toch tevens waken tegen elke wraakzuchtige politiek en een geest aankweeken van duldzaamheid, verdraagzaamheid, en barmhartige vergevingsgezindheid voor de fouten en misdaden van de misleiden, van wie velen de wapens opnamen tegen den staat zonder eenige misdadige bedoeling of zonder eenig duidelijk inzicht en de gevolgen van hun optreden. Al zal rechtvaardige straf moeten

2145 worden opgelegd, laat ons toch tevens bedenken dat het volk van Zuid-Afrika een wijze politiek van vergeven en vergeten zal moeten toepassen. Maritz en Kemsb zijn erin geslaagd op Duitsch gebied de wijk te nemen. Van hier toegerust met nieuwe wapenen en kanonnen, gesteund door de Duitsche bondgenooten, zullen zij trachten het gebied der Unie binnen te vallen. Onze naaste plicht is om

2150 dit gevaar onder oogen te zien en het onmogelijk te maken dat Duitsch Zuid-West-Afrika ooit in de toekomst weer zal kunnen worden gebruikt als een veilige basis, van waar de vrede en vrijheden der Unie kunnen worden bedreigd. Ik hoop en vertrouw dat het volk ook tegenover dat gevaar zal optreden met even groote kracht als getoond is tegenover de binnenlandsche rebellie. *(Ongecorrigeerd.)*

2155